

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 1

22 Ocak 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.15

BAŞKAN: Mahmut KAÇAR (Şanlıurfa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet ERDOĞAN (Adıyaman)

SÖZCÜ: Önder MATLI (Bursa)

KÂTİP: Mehmet S. HAMZAOĞULLARI (Diyarbakır)

---- 0 ----

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, daha önce belirlediğimiz gündem doğrultusunda bugün Harran Üniversitesi Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Sayın Profesör Doktor Zeynep Şimşek Hanım'ın sunumları için kendilerini davet ettik. Dünkü sunumda da Çalışma Bakanlığının ilgili müsteşar yardımcısının Çalışma Bakanlığı bünyesinde kurulan izleme kurullarının yapmış olduğu gerek Bakanlık düzeyinde gerekse de illerde valilikler ve kaymakamlıklar üzerinden yaptıkları çalışmalarla ilgili sunumunu dinlemiştik. Bugünkü sunumumuzla birlikte özellikle bu konuyla ilgili, mevsimlik tarım işçilerinin sorunları ve çözüm önerileri noktasında kurumsal hafızası olan ve ciddi anlamda çalışma yapmış olan iki temel kurumumuzu, Çalışma Bakanlığını ve üniversitenin bünyesinde kurmuş olduğu merkez itibarıyla da Türkiye'de ilk olan Harran Üniversitesinin ilgili merkezini dinlemiş olacağız.

Ben şimdi sözü Harran Üniversitesi Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Sayın Şimşek'e bırakacağım. Süreyle ilgili bir kısıtlamamız yok. Burada Komisyon üyeleri olarak bütün sunumları önemseydiğimiz gibi, özellikle sizin bu sunumunuzu önemsiyoruz, bu konuda uzun yıllardır saha araştırması yapan bir kurumun müdürü olarak. Süre sınırlaması olmamakla birlikte, bir saatlik sunum, ardından soru-cevap ama dediğim gibi, bugün mesaimizi Harran Üniversitesinin bu merkezinin sunumuna ayırdık.

Ben sözü size takdim ediyorum, buyurunuz Sayın Şimşek.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum Sayın Komisyon Başkanımız.

Ben öncelikle sizlere, Türkiye Büyük Millet Meclisimize böyle bir Komisyonu kurdukları için şükranlarımı arz ediyorum çünkü ben bu alanda on beş yıldır çalışıyorum, on beş yıl önce mevsimlik tarım işçisi dediğimde “Bu kadın kim? Nereden çıktı bu grup?” denilirken bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde söyle bir kurulun oluşması artık ülkemizde tarıma da verilen önemi gösterdiğini düşünüyorum.

Tabii, önce, başlarken aslında, ben bir bilim insanıyım, niye bu grupla uğraştım, bu çok önemli. Sağlık Bakanlığında on iki yıllık çalışma yaşantım var, arkasından da Harran Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalına teklif edildim ve gittim. Halk sağlığı ana bilim dalının temel görevi, toplumda sağlık sorunlarını belirleme, onların nedenlerini ortaya çıkarma ve uygun müdahale programları geliştirmektir. Dolayısıyla, şimdi anlatacağım tamamen bulunduğum görev nedeniyle işim olarak yaptığım çalışmalardır, böyle başlamak istiyorum.

Harran Üniversitesine 2001 yılında görev başladım, Sayın Milletvekilim, sizin isteğiniz üzerine ben hızlı bir rapor yazdım ve şu anda görüyorum zaten Komisyon üyelerimizin elinde, onlara çok girmeyeceğim. Neden tarım? Ben mevsimlik tarım işçisiyle başladım ama olay tarım tabii ki çünkü bizim ülkemiz bir tarım ülkesi, yüzde 24 ikinci istihdam alanı ve tarım diğer sektörlerden farklı değil. Benim için bir fabrika eşittir bir tarladır, dünyada da böyledir. Çünkü insanın yaşaması, insanın var olabilmesi için önce gıdaya ihtiyaç var, gıdayı üretenlerin de yarısı mevsimlik tarım işçileridir. Dolayısıyla da yola çıkışımız böyle oldu. Harran Üniversitesi yıllardır bu alanda tabii ki görevi itibarıyla çalışıyor. Önünüzdeki haritadan görüyorsunuz, “Bereketli Hilal” Dicle, Fırat'ın ortası, ben orada akademisyenim, doğal olarak bu konuyla ilgilenmem gerekiyordu. Harran Üniversitesi olarak birçok araştırma yaptık, arkasından Tarım Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu'nu düzenledim, arkasından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüyle çok yoğun bir temasımız oldu ve o yılki İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası'nın konusu tarım oldu. Arkasından bir protokol imzalandı ve şu anda İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünde Tarımda iş sağlığı ortak danışma Kurulu toplanmakta. Tabii ki Harran Üniversitesi Şanlıurfa'da ama sonuçta tarım deyince GAP projesi, GAP bölgesi akla gelir. Böyle olduğu için de ben GAP bölgesinde en azından, tarımda iş sağlığı, güvenliği uygulamalarını yürütmek, araştırmalar yapmak amacıyla bu merkezi kurdum, GAP İdaresi Başkanlığıyla da bir durum saptama araştırmasını yaptık 2013'te. Arkasından da bir çalıştay yapıp tüm bakanlıklara da önerilerini sunmuş durumda.

Mevsimlik tarım işçileri diğer tarım çalışanlarından farklıydı, ben sıtımdan tutun da bulaşıcı hastalıkların her türünde çalışmalar yaptım, ana-çocuk sağlığı alanında, birinci risk grubu mevsimlik tarım işçileri çıktığı için bu grupla uğraşmaya başladım. Tarımda çalışanların tümü risk altındaydı ama bir grup vardı ki daha çok hastalanıyordu, daha çok kaza,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 2

yaralanmaya maruz kalıyordu ve arkasından da zaten 2006-2007 yıllarında küçük projeler çünkü ben aynı zamanda, Harran Üniversitesi Senatörüyüm, yöneticiyim, çok işim vardı ve acaba bu arada bu gruba yönelik bir ülke programı yapabilir miyiz derdiyle Sabancı ortak programına başvurduğum, bunun nedeni de Güler Sabancı olmasıdır. Çünkü siyasi alan çok önemli, özel sektör de çok önemli; benim söylemlerimi başkaları da söyler hâle gelmeliydi. Güler Sabancı -rapora da yazdım- 2008-2009 yıllarında Bakanlar Kurulunda bir toplantıda bunu ifade etti, arkasından da çok güzel çalışmalar oldu.

Mevsimlik tarım işçisi benim şimdi sayacağım riskleri en çok taşıyan grup. Ben olaya şöyle bakmıyorum: “Bunlara vah...” falan, böyle bir şey değil, biz bir işçiden konuşuyoruz, o işin genel riskleri var, dolayısıyla dezavantajlı olmakta o riske daha çok maruz kalmaktır. Tarım toplumlarında bütün dünyada öne çıkan sağlık sorunları ve bizim bölgesel çalışmalarımızda da öne çıkan sağlık sorunlarından birincisi, birçok hastalık var tabii, bulaşıcı hastalıklar, üreme sağlığı sorunları, solunum sistemi, bunları rapora da koydum, çok ayrıntısı önemli değil ama bunlara neden olan ortak riskler vardı. Bunlardan birincisi, içme, kullanma suyunun niteliği, erişilebilirliği. Bulaşıcı hastalıklar anlamında baktığımızda, insan ve hayvan atıkları, gıda maddelerinin saklama, hazırlama koşulları ve bizim vektör dediğimiz, sıtma, Şark çibani, Kırım-Kongo kanamalı ateşi gibi hastalıkların yayılmasını sağlayan vektörler. Arkasından tabii, kaza, yaralanmalar, tehlikeli yapılar, elektrik telleri, tarım alanlarını hepimiz biliyoruz, korumasız su kanalları, hayvanlar yine çok önemliydi çünkü zehirlenmelerden tutun, işte, akrep sokması, yılan sokması vesaire brusella hastalığı gibi, hayvan barınaklarının niteliği, hayvanların aşılama durumu, hasta hayvanların imhası, zehirli hayvan ısırıkları, nakliye ve hareketli makinelerle ilişkili riskler çok önemli, işçilerin güvenli taşınmaması tarımın her kesimi için önemli. Eski traktörlerde güvenlik kabini, koruma halkası olmaması, emniyet kemeri, traktör bakım ve kontrolleri, arazi araçlarını kullanırken uygun başlık kullanılmaması. Ben araştırmalarımda öne çıkan riskleri sayıyorum, onu da ifade edeyim. Kimyasal kullanımıyla ilişkili riskler, özellikle, biliyoruz artık, tarım alanları altyapıya açıldı ve tarım alanı azaldıkça üretimi artırmak için -ve bir de hastalıklar var- çok yoğun zirai ilaç kullanılmakta. Buna bağlı olarak da çok ciddi hastalıklar oluşmakta, kanserlerden kansızlığa kadar ve pestisit kullanımına bağlı sorunlar nedeniyle kaza, yaralanma ve hastalıklar.

Sıcak stresi... Ben on beş yıldır Şanlıurfa'dayım ve birebir halkın içinde olan bir hocayım, onu da söyleyeceğim. Şanlıurfa'da engelli bebek, özürülük anlamında ön sıralardaydı bazı mahalleler, altında gördüğüm temel faktör sıcak stresi. Bunu histoloji, embriyoloji hocalarımızla çok çalıştık. Dolayısıyla, sıcakta çalışmak ya da aşırı soğukta çalışmak önemli bir risk faktörüydü. El aletleri, kaldırılabilecek ağırlığın üstünde yük taşıma, çocuk işçi... Çünkü en çok hasta olanlar doğduğundan beri tarım alanında yaşayanlardı ve orada çalışan çocuklardı. Eğitimden, okuldan uzak kalmaları, güvenli alan olmayışı, traktör kullanma gibi riskler vardı.

Sağlık Bakanlığında uzun yıllar çalışan bir kişi olarak da söylüyorum: Kamu hizmetlerinin kullanımı 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanun, 1961, orada da bölge temeli vardır ama tarım alanları o bölge kapsamı dışında kalmış çünkü tarım farklı, tarlada yaşıyor insanlar, çadırlarda ve oralar bir ikamet yeri olarak biliyorsunuz, kapsama hiçbir zaman giremezler çünkü geçicidirler. Dolayısıyla, tarlada çalışırken sağlık hizmetine ulaşım güçlüğü öncelikli risklerden biriydi. Sosyal güvence sorunları, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının dışında kalmaları çünkü biliyorsunuz, yüzde 60'ı Türkiye'de kendi nam ve hesabına çalışanlardır tarımda çalışanlar, Yüzde 40'ı işçi statüsünde çalışırlar.

Bunlar çok genel risklerdi ve araştırmalarımızda biz hep -Mustafa Hocam da burada- şunu yaparız: Peki, bu risklere en çok maruz kalan kim? Yaşlı mı, engelli mi, çocuk mu? Ama, gördük ki bu grubun hepsini barındıran mevsimlik gezici tarım işçileri ön plana çıkmıştı bu araştırmalarda ve bizim temel hedefimiz kalkınmış bir ülke ve kalkınmanın da hedefleri yani kalkınabilmenin yolları da karşınızda, bunlar çok tanımlanmış, bilinen şeyler. Dünyada da biraz önce gördüğünüz, kalkınma hedefleri açısından, yoksulluğun ortadan kaldırılması, temel eğitime erişimin sağlanması, çocuk ölümlerini azaltma, anne ölümleri, bulaşıcı hastalıkları önleme, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması, küresel ortaklıklar anlamında sadece bizim ülkemizde değil, ben özellikle bunu vurgulamak istiyorum, dünyanın problemi mevsimlik gezici tarım işçileri. Dünyada da yüzde 40'ı mevsimlik gezici tarım işçisi. GAP bölgesindeki araştırmalarımızda da yüzde 39,8'i mevsimlik gezici tarım işçisi. Yani oranlarımız da dünyayla hemen hemen aynı.

Dünyada iş sağlığı ve güvenliği alanında hastalıklar, erken ölümler azalmaya başladı. Kayıt dışılık çok olduğu için kesin rakamları bilmemekle birlikte, bilen ülkeler yani bu konudaki bilgi ağlarını kurmuş ülkeler şunu söylüyor: “Son on yılda diğer sektörlerde kaza ve ölümler azaldı ama tarım sektöründe artış var.” Bu da makineleşmeyle doğrudan alakalı tabii. Dolayısıyla, dokuz yıl çok araştırma yaptık, arkasından kurumlara da bunu sunduk, ben de Sağlık Bakanlığında çalışmış bir kişi olarak olayı değerlendirdiğimde yaklaşımım şöyle oldu: İlgili kurumlarla iş birliği içerisinde bir ülke programı geliştirmek. Madem Birleşmiş Milletler bir hükümetle çalışan bir kuruluş, doğru yolun o olduğunu düşünerek Sayın Rektörümüzün de önderliğinde bir program hazırladık. Bu programın başı hem kendi araştırmalarımızdı ama daha büyük

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 3

örnekte bir veriye ihtiyaç vardı çünkü bizim araştırma fonlarımız küçüktür, 5 bin liradır, 3 bin liradır üniversitelerin. Dedik ki: Adıyaman ve Şanlıurfa -ben orada yaşadığım için biliyorum- mevsimlik tarım işçilerinin en yoğun olduğu yerdir, Türkiye İstatistik Kurumuna optimum örnek büyüklüğünü vererek bir örnek seçtirdik. Bu evleri ben seçmedim, Türkiye İstatistik Kurumunun kayıtlarında sayılanlar. Çünkü yola çıkışımız şu olmalıydı: Daha büyük bir örnekte bu grubun ve ailelerin sorunlarını belirleyip onlara yönelik bir program geliştirip o programı da test etmek. Çünkü hükümetler ya da devlet test edilen, iyi olan bir şeyi uygular, akademinin görevi de onu test etmektir zaten. Bu bakış açısıyla hazırladım ben bu programı.

Mevsimlik tarım işçilerinin sağlığını geliştirme: Sağlık sorunlarının başında üreme sağlığı sorunları vardı çünkü bütün araştırmalarımda, onun için de Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumuyla iş birliği yaparak yola çıktık. Bu haritayı hep görmüşsünüzdür ama Türkiye’de Sağlık Bakanlığında çalıştım, Karadenizliyim yani az çok tarla, bağ, bahçe de biliyorum ama bu kadar yoğun bir mevsimlik iş gücü göçü olduğunu bu araştırmada aldığımız sözel öykülere dayalı öğrendik. Şunu sorduk: Son bir yıl içinde hangi şehirlere gittiniz, kaç yerde tarımda çalıştınız diye bu sorular başladı. 48 il çıktı, 48 ilin de farklı alanları tabii. Burada tam 2011 yılı biliyorsunuz, kamu hizmetleri, özellikle sağlık hizmetleri açısından GAP bölgesinde de dönüşümün başladığı yıllardı ve sağlık hizmetindeki dönüşümün odağı da kayıt sistemine yani Nüfus Kayıt Sistemi’ne kaydınız varsa size aile hekimi atanır, aile hekimi de o kişinin bütün sağlığından sorumludur. Bu grupta sorduğumuz ikinci soru “Nüfusa kaydınız var mı?” oldu. Neden? Çünkü sekiz ay tarlalarda çalışıyorlar.

Ben, dün Urfa’daydım ve ben 500’ün üzerinde aileyi yolcu ettim dün çünkü seralara gittiler. Urfa’da mevsimlik göç şubatta başlar zaten, kasma kadar devam eder. Şimdi bu harita, arkasından nüfusa kayıt...

Bebekler... Bebek tarlada doğuyor ve o çocuklar hastanede doğamıyorlar, büyük bir kısmı. Neden? Sancılanıyor -zaten onlar hep kırsalda yaşadıkları için kendi içinde tedavi yöntemleri geliştirmişler, ebeleri var, vesaireleri var- doğuyor, Urfa’ya gelince kayıt yaptırıyor. Aradan altı ay geçebiliyor, yedi ay geçebiliyor. Bazen de ölen çocuğun -çok fazla kullanılıyordu- 10 kişiden 1’inin Urfa’da nüfusa kaydı yoktu. Bu ne demek zaten? Hizmetin dışında kalmak. Ortalama hane halkı büyüklüğü, tarım toplumlarında hep böyledir. Türkiye’de 3,9’du, Güneydoğu Anadolu’da Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması’na göre 5,7’ydi, mevsimlik tarım işçilerinde 6,8’di. Bunu söyleyişimin asıl nedeni şu: Bu kişiler geniş aileler. Sunduğumuz hizmeti biz aslında işçilerin sosyodemografik özelliklerine göre planlarız. Biliriz kaç kişi, ona göre altyapı kurmak zorundayız. Bebek, çocuk oranını biliriz, ona göre okul, vesaireyi geliştirmek durumundayız ve yoksulluk için bunu söylüyorum. Çünkü bizim yoksulluk hesaplamalarımız, biliyorsunuz, kişi başına düşen paradır. Dolayısıyla, kişi diyelim 15 bin lira kazandı bu sene, 9 kişiye böldüğünüzde bir anda yoksulluk sınırının altına düşer. O nedenle bu oran önemlidir.

Biz onlara tek tek sorduk. “Okula gittin mi? Kaç sene gittin? Haydi bana bir yazar mısın -bir laf söylüyoruz- ‘doktor’ yaz ya da kızının adını yaz.” Bunun sonucu, yani onlara diploma sormadık. İkinci soru da var ama çok önemli değil. Türkiye’de yine o dönemki sayılarla karşılaştırıyorum, yüzde 33’e yakını ilkokulu bitirmemiş bir grup vardı okuma yazma bilmeyen, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması’nda, bu grup da yüzde 70’te. Bizim diğer çalışmalarımızla da çok paralelde. Biraz düşük çıktı, nedeni Adıyaman’dır. Adıyaman’ın il merkezinin bütün göstergeleri daha yüksekti Şanlıurfa il merkezine göre. Ona bağlı. Sadece il il konuştuğunuzda fark olacaktır.

Yoksulluk yüzde 60’larda, bu da kişi sayısı ile alakalı. Baştan söylüyorum. Yarıcı, elçiyle, işe gidip gitmemeye alakalı birçok “component”i var. Sosyal güvence durumları, o dönemde yeşil kartlıydı zaten çoğu, önemsemediğim bir konu sosyal yardımlardı. Ben onlara şunu sordum: Son bir yıl... Bakın, mevsimlik, gezici tarım işçiliği değişir. Bu sene aynı işe gider, seneye gitmeyebilir. Bu sene yeni aileler çıkar. Dolayısıyla son bir yılı esas aldığımızda aynı, nakdî yardım alan devletten, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma kurumundan ve benzeri yüzde 38,8 çıktı. Çoğu gıda yardımı idi, kömür vesaire idi ama onlara yardımın bir miktar ulaştığını gördük.

Şimdi, bizim, tabii, yola çıkışımız, neden... Ben biraz şöyle bakıyorum, hepimiz öyle bakıyoruz kuşkusuz: Her şeyin bir nedeni vardır. Şanlıurfa’daki bu kadar hastalığın, erken ölümün ve özür lülüğün nedeni neydi? Biz çünkü o faktörü ortadan kaldırmak zorundayız. Onlara kiminle evlendiklerini de sorduk, yüzde 50’si zaten yakın akraba evliliği. Çok da güzel ifade ettiler. Diyorum ki: “İşte, Yozgat’a gitmişsin, buradan bir kız bulsaydın ya da oğlunu oradan bir kızla evlendirseydin.” “Hoca, biz mevsimlik tarım işçisiyiz, çadırda yaşıyoruz, hangi kıza bize verirler? Tabii ki bizi bilen yine aileden birini alacağız.” Hastalıkları bilmeseler bile açıklamaları da buydu. Önemli. Tarım işçiliğiyle ilişkili o grup da.

Bizim yine hizmeti planlamamızda çok önemli bir girdimiz zaman. “Ne zaman, neredeler, yüzde kaç?” diye bakarız olaya. Böyle baktığımızda da görüyorsunuz zaten, büyük bir kısmı, Şanlıurfa, Adıyaman il merkezlerinden göç eden mevsimlik gezici tarım işçileri. Yılın, bir kere, her ayında mevsimlik gezici tarım işçiliği var, ocakta da var, şubatta da, aralıkta da. Ama nisan-ekim arası bunlar hep ürünün cinsine göre o sene değişiyor. Örneğin 2014’te... Ben o yeni araştırmamın sonuçlarını da paylaşabilirim, geçen hafta bitti, onu da paylaşacağım. Değişmiş çünkü kayısıya soğuk vurdu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 4

geçen sene, şey bitti, iki ilde tarım olmadı. Bir an seracılık arttı. Kasım, aralık bir anda yükselmiş. Onun için hani bizler sayılara takılmayalım diye söylüyorum. Bunlar yıllara göre değişir.

Süre önemliydi çünkü kamu hizmetini planlayacağız. Bu da okul ya da sağlık ekipleri ya da sosyal yardımlarla ilgili. Ne kadar kalıyorlar başka bir şehirde? Örneğin 2011’de dört ay ve üzerinde kalan yüzde 35’iydi mevsimlik gezici tarım işçilerinin. 2014 sonucunda yüzde 58. Tamamen bitki yani o yılki ürünün çeşitliliğine ve iklime bağlı bir süreçti bu. Ama şu önemli. Demek ki bir grup var, bir ay, iki ay çalışıyor. Onlar bunu ek gelir... İzne çıkıyor benim de memurum. “Hocam, biz kayışıya gideceğiz, üç beş kuruş alacağız ailece.” Bakıyorsunuz öğretim görevlisi, gidebiliyor. Onlar ek gelir elde etmek ama şu üç ay ve dört ay ve üzerinde çalışanlar gerçekten Türkiye’nin tarımını sırtında taşıyan kişiler, il il de gezdikleri için.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Hocam, pardon. Burada dört ay dedik. Sadece bir yerde mi, farklı farklı yerlere mi gidiyor?

PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Farklı. Ortalama gidilen il sayısı 2 ama il içinde 20 yere gidebiliyorlar çünkü ürün kısa süreli, on günde toplanıyor mesela. Sonra öbürüne geçiyor, diğer tarlaya geçiyor. Ama mesela Polatlı daha kalıcı, yerleşik çünkü yılın altı ayı tarım var. Çorum yerleşik, Konya... Konya’ya giden sekiz ay. Ben biraz sonra size bir iki çocuğun... Dün bana “Ne olur milletvekillerine oku teyze.” dediler onlar. Okuyacağım. Yani o kadar güzel ifade ediyor ki o geçiş sürecini. Dolayısıyla bu değişiyor ama uzun süre gidenler Türkiye’nin her yerine gidiyor.

Şimdi, ishal bizim için çok önemli çünkü önlenemez en önemli hastalık. Dolayısıyla da böyle baktığımızda yüzde 33’ü temiz yani içme, kullanma suyuna erişiyor. Sudan, çünkü suyu kanaldan kullanıyor. Başka, ne bileyim, orada bir birikinti var, oradan alıyor ya da en yakın köyün çeşmesinden tankerle getiriliyor. Dolayısıyla bu oran önemli. Demek ki yapılacak hizmet anlamında da, hastalıkları önleme diye baktığımızda temiz içme, kullanma suyuna erişim önemli. Tabii, sistem değişti. Ona bağlı, onları da önerilerde söyleyeceğim.

Beslenme bizim için ikinci temel adım. Ben suyu direkt geçiyorum raporda var diye.

Tuvalet, atık, insan dışkı hastalıkların bulaşında en temel faktördür. Dışkının doğru uzaklaştırılması gerekiyor. Böyle foseptik çukurundan da söz etmiyorum. Dolayısıyla arazi tipi tuvalet yapma bilgileri yüzde 1’in altındaydı ve bulaşı bilmiyorlardı. Bu da hayvan atıkları vesairelerde benzerdi.

Beslenme önemli çünkü insanın yaşamının devam etmesi için -her gün milyonlarca hücremiz ölüyor ve her birinin yerine gelmesi için de- gıdaya ihtiyaç var. Şimdi, bu gruba baktığımızda, bu bakış açısıyla, en çok tükettikleri ekmek ve çay, tahıllar, çiğ köfte. Eğer yeşillik falan orada yetişiyorsa ben çok güzel bakıyorum ama tarım alanları işçiye özel organize edilmemiş yani buraya 500 işçi gelecek, işçiler için domates, biber, hani böyle bir ekim alanı falan yok. Onun için onlar ne bulurlarsa onu yiyorlar. Buna bağlı beslenme sorunları çok önemliydi.

Bunlar izinli fotoğraflar, bunlar benim sağlık araçlarım aynı zamanda şimdi. Yani dört yıl önce böyleydiler, şimdi farklılar.

Kent merkezine uzak kalma, yaşama, çalışma koşulları... Çünkü çalışmadığı gün ücret alamaz mevsimlik gezici tarım işçisi. Ulaşım güçlüğü: Doktora gidecek, aile sağlığı merkezlerimiz, toplum sağlığı merkezlerimiz beşte kapanıyor ama bunlar hava kararırken çadıra dönüyor. Ne zaman gidecek aşı için? Ne zaman gidecek gebe takibi için? En basit iki şeyi söylüyorum. Onun için, hani biz bir tarım ülkesiysek benim savım şu: Biz temel geçim kaynağımıza göre hizmetlerimizi organize etmek zorundayız. Çok güzel ülkeler var, gidip gördüm. Örneğin tarım sezonu okul tatil ama Türkiye’de açtı. Ben “Okulu göreyim.” dedim, dediler ki “Şu anda on beş gün ürün toplama, bütün okullar tatil. Herkes ürünü toplamak zorunda, sonra okul açılacak.” Dolayısıyla, evet, böyle sorun varsa... Geleneksel tedaviye bir insan niye başvurur? Modern tedaviyi bilmez ve ona erişemediği için ya da efendim, mesela, “Gece -onlar ‘sağlık ocağı’ diyorlar- aile sağlığı merkezi açık olsa gider misiniz? diyorum, ama öğrenenlere. Öğrenenler “Tabii gideriz ama kapalı, zaten de bilmiyoruz.” diyor. Dolayısıyla hem bilgi eksikliği hem de hizmet olmayınca tabii ki ölüm ve hastalık artıyor.

Buna bağlı, biz o çalışmada kaba ölüm hızımız... Bizim için önemli. Ben bunları hiçbir yerde, belki -Mustafa Hocam akademisyen- hiçbir yayını yoktur... Benim temel bir çıkış noktam şu oldu hep: Ülkemizde bu hizmetler düzelmeli. Ben bunu yazardım, A sınıfında da basılır, onu da söyleyeyim ama böyle bir amaçla yola çıkmadım. Projeyi hazırladığımda zaten profesördüm. “Yayın kayışıyla hoca bunu yaptı.” kimse diyemez o nedenle, yok zaten. Kongrelerimizde sundum çünkü amacım halk sağlıklarının dikkatini çekip bu konulara ilgi duymalarını sağlamaktı.

Bebek ölüm hızı, görüyorsunuz, 3 kat fazla. “Kaba ölüm hızı” demek, bin kişide bir yılda kaç kişi ölüyor? Türkiye’de bin kişiye karşılık o dönemde 6 kişi ölüyor, mevsimlik tarım işçilerinde de 23 kişi ölüyor. Dünyada da daha az değil, onu da söyleyeyim yani tarımın yoğun olduğu bazı ülkeler hariç. Beş yaş altı ölüm hızı yine öyle.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 5

Doğum öncesi bakım alamama, doğal olarak tarlada gebeysen... Doğum öncesi bakımdan bizim kastımız şu ama: Ağrısı oldu. Tedavi hizmeti değil. Doktora gidecek, koruyucu hekimlik uygulamalarını alacak, o da gündüz verildiği için, akşam alamadığı için böyle ciddi bir problem var.

İki yıl ve daha kısa doğum aralığı çok önemli ana çocuk sağlığı açısından. Biz, ben insanların çocuk sayısı ile hiçbir zaman ilgili olmadım. Onu açıkça söyleyeyim. Ama bir şeyle çok ilgiliyim. 18 yaşın altında doğduğunda, 35 yaşın üstünde doğduğunda ve iki yıldan kısa aralıkla doğduğunda bana kalırsa onun hekimi görevini yapmamıştır, yasal işlem yapılmalıdır çünkü bu hayati bir olay ve tarım alanlarında, bizim yasalarımız, Lütfü Bey burada, arkadaşlarım da buradalar, biliyorlar, dört tane yönetmeliğimiz var ki gebenin çalışamayacağı, gebe kalınmayacağı, bebeğin olamayacağı işler, biyolojik riskler, tarla 2'nci sırada, kimyasal riskler 1'inci sırada. Dolayısıyla, bakın, sağlık hizmetinin içeriğinin değişmesi gerekiyordu çünkü ben bunu Urfa'ya gidince öğrendim yani bilmiyordum, Sağlık Bakanlığında çalışırken de bilmiyordum. Ölü doğumlar 5 kat fazlaydı. Bu çok acı bir şeydir. Bir bebek kılmıladıktan sonra annenin karnında ölmesini kastediyoruz. İnanılmaz ruhsal yıkımlara neden olan bir durum. Dolayısıyla, 5 kat fazlaydı.

Tetanos aşısı: Tetanos mikrobu toprakta yaşar. Tarım işçisi toprakla uğraşır. Tarım ülkelerinde tetanos aşısı erkek-kadın herkese zorunludur, tarımda çalışanlara ama bizim ülkemizde de en azından şöyle bir şey var, Sağlık Bakanlığımız diyor ki: "15-49 yaş aşıları devlet yapar, ücretsizdir." Kadınlar da tarlada doğduğu için göbek kordonu kesilirken çok fazla bu mikrobu kapma ihtimalleri var. Tetanos aşısı, 2 kadından 1'inin bile 2 doz aşısı yoktu. Dolayısıyla, bu da önemliydi bizim açımızdan.

Kanama, kansızlık, yüksek tansiyon, bunlar da ölüm nedenleriydi. Anne ölümünü de... Raporda var. Çok, 5 kat fazla. Dardımız, azaltmak olmalı. Sayıyı duyunca, ben ölümü dinleyince "Ben kimim? Sen ne yaptın?" diye soruyorum çünkü. Dolayısıyla hani, daha... Şimdi, risk azaltma, onun için, şu saydığım mevsimlik tarım işçileri için riskleri minimize etmek gerekiyor. Bunun iki yolu var, bütün dünyada böyle, iki yol. Birisi riskleri belirleyecek. Kimin, hangi kurumun göreviyse ortadan kaldıracak. Bizim de görevimiz, yani ben bir halk sağlığı olarak söylüyorum, orada çok görevimiz var ama burada da her bir bireye onu neyin hasta ettiğini öğreteceksin, onu nasıl kontrol edeceğini öğreteceksin. Çünkü bu benim saydığım risklerin hepsi kontrol edilebilir riskler. Onun için iki yoldur, sağlık hizmetine erişimdir ve bütün dünya şunu kanıtlamıştır: Türkiye Cumhuriyeti zaten yıllardır bunu yapmaktadır. Ortalama ömrü, bir insan doğduğunda bir ömür hesaplanır. Şimdi, dünya bir araştırma yapmış. Şöyle bir şey var: CDC diye, Dünya Sağlık Örgütünün raporları. Ortalama ömrü 45 yıldan 75 yıla çıkaran hizmetleri analiz etmişler ve bu hizmetin beş yılı yeni cerrahi yöntemler, yeni ilaçlar, yirmi beş yılı şurada gördüğünüz hizmetler. Her insanın onu hasta eden şeyi bilip harekete geçme becerisi kazanması, beslenme durumunun iyileştirilmesi, temiz su sağlanması, atıkların kontrolü, ana-çocuk sağlığı, aile planlaması, endemik hastalıkların kontrolü, bulaşıcı hastalıkların kontrolü, temel ilaçların sağlanması. Bunlar, mevsimlik tarım işçisi de ayrı değil, riskler onların ömrünü uzatacak, yaşam kalitesini artıracak hizmetler olduğunu da vurguluyorum.

Şimdi, bunlar da -çok vaktinizi almayacağım- var sunularım, kitaplarda da var. Temel göstergeleri biz şunun için hesaplarız: Bir ülke programı yaptık, uyguladık, bunlar düşecek mi, düşmeyecek mi? Bunlar iyiye gitmiyorsa o ülke programı kötüdür. İyiye gidiyorsa, iyidir. Bunu göstermek için hesapladık ve gerekçe oluşturmak için. Bunların hepsi burada var.

Arkasından, bu araştırma bitti ve biz bütün tarafları bir araya getirdik üniversite olarak. 2011 yılının sonu, 2012 yılının başı. Şanlıurfa'daki tüm kurumlar, Vali başkanlığında Rektör Bey başkanlığında, Adıyaman'daki tüm kurumlar ve Ankara'daki tüm kurumlar, bakanlıklar ve milletvekillerimizden de gelenler oldu zaten o toplantılara. Çok temel stratejileri belirleyelim ve üniversite olarak onları test edelim. İyiye, düzeltiyorsa, devlete "Bak, bu iyidir, bunu uygulayın." diyelim şeklinde bir süreç izledik. Mevsimlik tarım işçilerini güçlendirmek çok önemliydi.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Hocam, bir şey sorabilir miyim?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Taraflar dediğinizde işçi temsilcileri var mıydı?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Tabii, tabii. Mevsimlik işçiler, ziraat odaları, çiftçi, Tarım Bakanlığı.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Aracıları kastetmiyorum, doğrudan işçilerin...

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Hayır, onlar da var, onlar da var. Çünkü onlar 2 kişiden 1'ini

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 6

tarıma götürüyor. Onlarsız olmaz. Onlar aracı firma gibi yani taşeron gibi. Onları biraz sonra söyleyeceğim, çok farklı duruma gelebiliyorlar.

4 tane temel strateji: Sağlık aracısı, bu önemliydi çünkü yüzde 70 okuma yazma bilmiyor. Bir kısmı, yani Türkçe bilip bilmemek diye de bakmıyorum olaya, açık söyleyeyim, evet yüzde 20'si Türkçe bilmiyordu. Arap, özellikle Arap kökenlilerde, bütün sağlık göstergeleri çok kötüydü. Kitaba bakabilirsiniz. Sağlık aracısı yetiştirelim dedik çünkü okuma yazma bilmiyor, kamu hizmetine erişemiyor, tarla taa şehre uzak. Bilen biri olsun içlerinde, hem sağlık bilgisini yaysın hem de kamu hizmetine erişsinsin.

Tarım iş araçılarının eğitimi, akran eğitimi, bir model denedik, halk eğitim materyali geliştirme. Benim yaptığım bu araştırmanın genel sonuçları, raporda göreceksiniz, kaymakamlarla görüşmeler, tarım iş araçıları, aile hekimleri, birçok grup var. Bütün bu grupların sonucunda şu çıktı: Kaymakamımız, evet, o bir mülkiyeli, idareci ama olayı farklı algılıyor. "Bunlar Urfa'dan, Adıyaman'dan, Mardin'den gelmişler, işte orada çalışıyorlar, ekmeklerinin derdindedir." deyip arabasının gazına basıp geçiyor. Onlara biz şunu söyledik: "Onlar hasta oluyor." "Evet Hocam, biliyorum, acillere geliyorlar, sorun çıkıyor." Haa, acile gelmeden önlenebilir. "Ne yaparsa bir mülki idare amiri bunlar azalır?"ı hedefleyen yönetici farkındalık eğitimi, sağlık çalışanlarının eğitimi, efendim, sağlık personeli, mezuniyet öncesi... Ben birçok farklı okullarda okudum. Hiç ben duymadım derslerimizde mevsimlik tarım işçileri. Aman dedim, doktorum yetişirken böyle bir grup duysun, hemşirem, ebem, sosyal hizmet uzmanım bu grupları duysun. Böyle bir modül geliştirip deneyelim.

Mevsimlik tarım işçilerinin şu özelliği çok dikkat çekiciydi. Okula gitmiyorlar ama tarladan dönünce hepsi Kur'an kursuna gidiyor. "Hani en azından öbür dünyayı kurtaralım, böyle Kur'an öğrensin çocuklarımız." "Aman!" dedik, "Din görevlileri çok önemli." ve hemen uygulamaya başladık bu programları. O üç toplantıdan ben görsel olsun diye bir şeyler koydum, resimler. Çok fazla sayıda, tanımladığımız risklerle ilgili broşürler geliştirdik ve tanımladığımız gruplara yönelik hizmet içi eğitim modülleri ve mezuniyet öncesi eğitim modülleri geliştirdik. Küçük paylaşmak istiyorum. Çözümüne, sadece, aklınıza uygun gelebilir size de diye. Şimdi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumuyla 2011'de bu araştırma sonrası görüştük. Dediler ki: Hocam, tabii ki birlikte çalışalım ve 12 ilde -şu anda program, geçen yıl 12 ile yıla yaydık- 10 vali yardımcısı, bunlar deneme amaçlıydı çünkü öyle büyük fonu yok bu işin, 50 bin lira şu anda yani ben, bu çalışmalara toplam, hepsi bu yıla kadar 253 bin liradan söz ediyorum yani bütün bu aktivitelere harcanan para. Vali yardımcılarını eğittik, kurum temsilcilerini. 25 tane muhtar vardı. Arkasından tabii, Birleşmiş Milletler ülke programı olduğu için bağımsız değerlendirmeci buluyorlar. "Bir sürü şey yaptılar. Gerçekten yapıyorlar mı? Valiye yararlı olmuş mu? Kaymakama yararlı olmuş mu?" Çok güzeldi. Raporu İngilizce bana gönderdiler, Türkçesi de var, arzu ederseniz gönderebilirim. Yöneticilerin ifadeleri: "Evet, ben bu grubu hep duyardım ama hiç benimle ilgili olduğunu düşünmezdim ben bu grubun." Geliyor işte, tarlada çalışıp dönüyor. Ben bu konuya sahip çıkar hâle geldim. Sabah kalktığımda artık hemen arıyorum. Oradaki, etraftaki hayvanların brucella aşısı yapıldı mı, oradaki mevsimlik işçiler anlamında? Ya da su gitti mi? Klor alındı gibi... Güzel bir örnek oldu ve etkisi kanıtlandı.

Aile sağlığı merkezi çalışanlarımız, Urfa Sayın Milletvekili biliyor zaten, sınır il, gerçekten ben çok severim, Urfa'yı severim ama Urfa'da çalışmak zordur, sınır ildir. İşte, en basit, Orta Doğu'da bir kriz olur, Urfa'nın sorunu hâline gelir. O kadar çok insana ihtiyaç vardır ki ama aile sağlığı merkezlerimizde ortalama hekimin çalışma süresi üç yüz iki gün. Hemşire, ebe, iki ay bile çalışmıyor. Çok hızlı değişirler. Buna bağlı biz durmadan, etkiyi kanıtlamak için sağlık çalışanı eğittik, 213 kişinin değerlendirmesini yaptık. Güzel olan şeydu: Bu eğitimi alan ebeler, hemşireler ve hekimler, biz daha önce bunlara bir yük gibi bakıyorduk, "Aman benim performansımı kaybettirecek." gebeyi takip edemeyince hekim ceza puanı alıyor. Ben o nedenle bunlar pek yanıma yaklaşsın istemezdim ama sistem kurulunca ben gördüm ki "Bu benim aslında ana işim." dediler ve ciddi çalışmalar yaptılar. 12 ilde 86 toplum sağlığı merkezimiz, 222 hekim ve ebe hemşire eğittik bu program kapsamında.

Bakin, ben bir önceki yılı koymadım, Lütfü Beylerde vardır, size sunmuşlardır. Bu eğitimi alan hekimler, ebeler ve hemşireler, kaymakamlar, vali yardımcılarını döndükten sonra 2014 yılı, bunlar 2013'ün yarısından itibaren 92 kez Mevsimlik Tarım İşçilerini İzleme Kurulunu toplattılar. Daha önce 4. Bunlar önemli. Niye? Öğrendi kaymakam, önemini öğrendi, gider gitmez topladı. Bu gruba 12 ildeki toplum sağlığı merkezimiz 159 bin mevsimlik tarım işçisine hizmet verdi bu sene. Önceki yıl 11 binlerdeydi bu sayımız.

Biraz önceki riskler, temelli çalıştırdık, klor, su klorlamayı öğretme, arazi tipi tuvalet yapma, tarım ilacını nasıl yapacak, nasıl korunacak, çadırının o zaman nerelerini kapatacak? Böyle risk yönetimi ağırlıklı bir eğitimde... Bu iki eğitimi değerlendirme raporundaki ifadelerle dayanarak Toros Tarıma yazdım. Birleşmiş Milletlerin parası bitince bunu yapmamız lazım ülke olarak. Toros Tarım Yönetim Kuruluna bir mektup yazdım. Dediler ki: Hocam, biz bu eğitimleri öderiz. Siz yeter ki yapın. Dolayısıyla bu sene umarım İçişleri Bakanlığı da olumlu yazdı- İçişleri Bakanlığında bir modül kaymakam eğitimi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 7

varmış, standart, kırk beş günlük. Onun içine yarım günlük mevsimlik tarım işçilerine hizmet sunumunda risk yönetimi konulu bir modül için yazıları olumlu geldi. Toplum sağlığı aracısı benim en çok sevdiğim ve en etkili... Yani iki şey, hepsi çok etkili çıktı ama yönetici eğitimi toplum sağlığı merkezleri diğer iller açısından ön plana çıktı. Mevsimlik tarım işçilerine yaptığımız müdahalelerde de en etkili toplum sağlığı aracısı çıktı.

Şimdi, 1970'lerde dünyada uygulanan bir model. Ben sadece denedim, bu grupta işliyor mu diye denedim. Ana çocuk sağlığı hizmetleri, hatta çocukların eğitime kazandırılmasında bile Belçika, Danimarka, yıllarca Finlandiya kullanmış. Bunlar ne yapıyorlar? 144 sağlık aracısı Şanlıurfa'da yetiştirdik, Adıyaman'da da 89 tane. Toplam 233. On günlük bir eğitim veriyorum ben onlara üniversitede. Onlardan gönüllü seçiyoruz, kadın, erkek, genç, yaşlı, her gruptan olmasını istiyoruz. Eğitim programı, sunular, kitaplar, hepsi var, Sağlık Bakanlığımıza teslim edilmiştir. Çalışma Bakanlığımıza tümü teslim edildi.

Şimdi, bu kişiler ev ev geziyor. Gebeyi saptıyor, okula gitmeyen çocuğu saptıyor, fakir olup sosyal yardımlaşmadan... Hepsini saptıyorlar, arkasından da ilgili kuruma götürüyorlar ama elinden tutarak çünkü okuma yazma bilmiyor ve gerçekten kentsel alanlara çok uzak oldukları için farklılar. Şimdi bu eğitimleri ben vermedim sadece.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bunlar gönüllü mü Hocam, bu araçılar?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Gönüllü hâle getiriyoruz efendim. Yani onlar bilmiyor, diyor ki hastalığa kader, ölüme kader. Biz böyleyiz, biz böyle geldik, böyle giderizi değiştirmek bu mahallelerde on yılını aldı. Ben on yıldır uğraşıyorum o mahallelerde. Bu sene de rektöre torpile gelmişler. Bizi de Hoca bu eğitime alsın. Çünkü on yıl. Bir iş sürekli yapılırsa öğreniyor toplum o işi ve artıyor. Şu ifadeleri çok kullandılar: “Meğer bizim ne çok sorunumuz varmış da bilmiyormuşuz.” Evet, onlar sorununun farkında değillerdi, farkında oldular ve arkasından da şöyle bir eğitim: Burada biz eğitim düzeyi düşük... Önce bu sene farklı strateji izliyorum. Bir okuma yazma modülü yazdım ben onlara. “Ali top at.” filan yok içinde. “Ayşe tuvaleti şöyle yap. Ali tetanos aşını yaptırdın mı?” Fişler, sağlık, “Eğitim insanın beynini geliştirir.” gibi tamamen... Şimdi okuma yazmaya çok talep var. Hastalıkları önlemeyi öğreniyorlar ama henüz tabii onu deniyoruz. Dolayısıyla bu eğitimlerde son günlerde ilahiyat hocamız var. Şurada, hemen başta, Mehmet Nuri Güler Hocamız. Çünkü şöyle yaptılar: Biz eğitim veriyoruz. Arkasından ben aile hekimini arıyorum: “Şu mahalleden 20 kişi gelecekti, geldi mi sana?” diyorum. “Hocam 3 kişi geldi.” Ben tekrar mahalleye gidiyorum: “Hani dün bana söz vermiştiniz? Rahim ağzından sürüntü...” Çünkü mevsimlik tarım işçileri bazı kanserler açısından risk altında. Belli tetkiklerle erken tanı koyarsak ölmesinler, bütün derdimiz o. “Hocam, bize dediler ki ‘günah’. Çünkü sen iyisin. İyi adamın ne işi var doktorun karşısında?” gibi. Arkasından ilahiyat hocamız iki saat söyleşi yapıyor sağlık araçlarıyla. Hadisler, ayetler, o kendi dinî bilgileriyle olayı açıklamaya çalışıyor.

Şimdi, ne oldu 2011'e göre? Sağlık kurumunu tarlada ziyaret 3-4 kat arttı. Yüzde 4'lerden en azından yüzde 15'lere bu sene, bir yılda, çıkardık. Demir hapı kullanmazlar. Buna bağlı da zekâ geriliği gibi anne karnında bazı sorunlar ortaya çıkar. Kullanma 5 kat arttı. Tetanos aşısı, çocukluk dönemi aşıları, fenilketonüri, erken tanı ve sağlık personeline güven arttı. Benim en çok önem verdiğim bu oldu. “Devlet bizi düşünüyor. Bak, devlet buraya doktor gönderdi, ebe gönderdi.” Bu da tabii iyi bir şey oluyor açıkçası, başka yansımaları oluyor.

Şimdi, sağlık araçıları 21.594 aileyi gezdiler. Sağlık araçılarının fonunu -ayda 120 TL- Birleşmiş Milletlere ödetiyoruz. Bizim öyle bir paramız yok. Zaten bu bir model denemesi. Yani hemen devlet de ödeyemezdi kanıtlanmadan. Ama bu sene Şanlıurfa'da Vali Yardımcımız direkt olayın içinde, benimle çalışıyor. Aylin Kırıcı Duman, Vali Yardımcısını da aldık, akran eğitici. Diğer valî eğitimlerini de Aylin Hanım'la yapıyoruz o bir kamu yöneticisi olduğu için. Bu gruplarda ciddi bilinç artışı bizim müdahale denediğimiz grupta oldu. Tarım iş araçıları yönetmeliklerini bilmiyorlardı. Biz onlara Urfa ve Adıyaman'da bir tarım iş aracısı rehberi yazdık, yönetmelikten başlıyor. Resimlerle ne yapacağını öğrettik, iki günlük bir eğitim verdik. Çiftçilere 10 ile... Bu broşürleri Birleşmiş Milletler bastırdı. Bir kelimesine karışmazlar, biz ne dersek onun matbaaya parasını yatıran bir kurum, öyle diyeyim. “Daha çok kazanmak için işçinizin sağlığını koruyun.” broşürleri bunlar. Ama adım adım, pestisit, tuvalet, gebelik vesaire bilgileri içeriyor.

“Din görevlisi eğitim modülü” çok başarıya ulaştı bu mahallelerde. 234 din görevlimizi yetiştirdik. Onlar niye din görevlisi? Çünkü imam nikâhıyla 15 yaşında evlenirken nikâhı imam kıyıyor, ben görmüyorum, doktor görmüyor ama onu din görevlisi... Ya da cenazeyi o yıkıyor, yıkayınca bilgisi olursa yönlendiriyor. O konularda bir eğitim bu, yani genel halk sağlığı değil, işiyle ilgili eğitim. Örneğin el yıkama, sabun kullanma. Abdestle onu... Tabii, hastalığı da öğreniyor, diyor ki: “Böyle yapmalıyız.” İşte, bu sene mesela 158 bin tarım işçisi cebinde sabun taşıdı. Sabunları da aldurdum, bir kuruma aldurdum. Yani hepsine çanta dağıttık bu sene. Çünkü şeyi görmeliyiz; hangi malzemeler daha çok kullanılıyor, her şey mi olmalı? Bunlar bütçe gerektiren işler. Gazeteciler hep şöyle yazardı, bu beni rahatsız ederdi: “Yine, 3 tarım işçisi öldü.”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 8

Hayır, bu tarım işçileri şu nedenle öldü, şu yapılıns diye... Kamu hizmetine erişimini artırıcı haber yapma konusunda çok eğitimler yaptık, gördük, gerçekten etkilerini gördük.

Şimdi, burada, dolayısıyla, bu gruba yönelik aslında yasal mevzuat var, eksikleri var ama ben bir kısmını Başbakanlık genelgesi tarım iş aracılığı, sağlıkla ilgili bunları koydum, bunlar zaten var ama bir de sağlığı en çok etkileyen eğitim. Biz eğitimle ilgili yani bir miktar çalışmalar yaptık. Ailelerin önerilerini sunacağım ve çocuklar çok istediler, ben de söz verdim. “Görülmeyenler, duyulmayanlar” bu, benim lafım değil, dünyanın lafı, “Görülmeyenler, duyulmayanlara” diye yazılır mevsimlik tarım işçileri. Dolayısıyla çocuklar da o grup içerisinde. Yaşam kaliteleriyle ilgili çok çalışma yaptık. Tabii ki düşük, zaten yüksek olmasını beklemiyorduk ama ben birkaçını izninizle okuyacağım, hepsini okumayacağım. “Benim öyle bir dertlerim var ki...” Çocuk anlatıyor bunu. Bunu nerede yazdırdığım önemli. Ben intern doktorlarımla okul sağlığı eğitimi yaptırmak zorundayım. Dolayısıyla bu mahallelere taramalara gittiğimde çocuklar çok gürültü yapıyor. Böyle yola çıktım bunlara. Ben onlara “Çocuklar, size kitap vereceğim. Hadi, bu sene sizi en çok üzen ne oldu, bana yazar mısınız?” O, onların yazdıkları ve ifadeleri: “Benim öyle bir dertlerim var ki inanamazsınız. Tarlalarda bir ayak parmağımı kestim. Yürürken çok zorlanıyorum, o zaman ölümü istiyorum. Şimdi ben okulumu çok seviyorum ama neye yarar? Altı yıl oldu, çalışmaya gidiyorum. Okulda üç ay okuyorum, tekrar işe gidiyoruz. Ne öğrendiysem unutuyorum, orada altı ay kalıyoruz.” Bu çok yoğun bir ifadedir. Mesela şurada “Hayatım öyle zor geçiyor ki...” Duygularını çok güzel ifade ediyorlar. “Tarlalarda çalışmak, evde çalışmak... Hayat bana zor geliyor. Okula geç geliyor, kitaplar yarı olmuş. Kalem, silgi, defter, ayakkabı, bir sürü şey almak lazım, alamıyoruz. 9 kardeş okula gidiyoruz. Dün Ankara’dan tarlalardan geldim, soğan işi yaptık. Zaten annem artık okula gelmemi istemiyor. ‘Biraz okuyup yazıyorsun, yeter sana.’ diyorlar.” Bunlar onların aslında bütün sorununu ifade ediyor. Birçok şey var, bunların hiçbiri duygusal atmosfer yaratmak için değil. Yani gerçeği bildiğimizde hakikaten çok gerçekçi yaklaşabiliyoruz.

Ben ama araştırma sonuçlarını yine söyleyeceğim. Duygularını ise sizler dinleyeceksiniz başka kişilerden. Şimdi okula hiç gidememe, okula geç başlayıp erken ayrılma... Okul sağlığı çalışmalarında ortalama yetmiş bir gün. Şimdi burada bir şey var: Bir çocuk -biliyorsunuz- dört günden daha fazla okula gitmezse bir yardım alıyorlar, şartlı nakit transferi, eğitim 25 lira neyse, bu yardım kesiliyor; bir.

İkincisi: Çocuk diploma alamıyor yani okuldan atılıyor ve bunu o bölgenin temel sorunu olduğu için bir şekilde idare etmeye çalışıyorlar çözüm bulunamadığı için. Kavrama güçlüğü çok fazla. Diyor ki: “Önceki konuları bilmediğim ya da unuttuğum için anlayamıyorum.” Sekiz ay, altı ay... Dersi, o konuyu unutmuş, yazı yazmayı unutmuş, bu çok ciddi. Fiziksel ve ruhsal yorgunluk, hepsi şöyle diyor: “Çok yorgunum, hep hasta oluyorum, her yerim ağrıyor.” Mesela “Nasılın?” “Her yerim ağrıyor.” İlk cevap olarak bize aktarıyorlardı. Uyum güçlüğü, “Önce arkadaşım olmuyor. Tam alışırken ayrılıyor, duvarlar, her şey farklı...” Şimdi okulda bir duvar var, orada çadır. Hep duvarı, “Duvarlar bile farklı.” ifadesini çok kullanırlar. “Tembelim, hep zayıf alırım. SBS falan bilmeyiz, zaten biz o zaman tarlada oluyoruz. Ben okuldan sonra ayakkabı boyarım.” Şimdi, bakın, tarım ülkesiyiz, hizmetler tarıma göre olmalı sınavlar da. “Tarım sezonunda niye sınav olur?” diye ben oraya gidince düşünmeye başladım. Sağlık Bakanlığı aşı kampanyasını niye haziranda yapar? Haziranda kimse yok ki ama bilmiyordum ki ben de o talimatları verdim yani vaktiyle. Dolayısıyla hep böyle sinirlilik, içe kapanıklık...

Öğretmenler de sorun yaşıyor. Öğretmenlerle de çok çalıştık. “Müfredatı hayata geçiremiyoruz. Bazen tekrarlardan bazen de derslere geç başladığı için. Tarım işçisi olmayanlara da bu nedenle eğitim veremiyoruz.” Onun için Urfa son sıralarda, hani bu sınavlarda adı yazınca üzülüyoruz ama ben gerçek var daha iyisi olamaz diye bakıyorum. “Çocukların ihtiyaçları karşılanmıyor, sayıları bilinmiyor.” gibi öğretmenlerin şeyleri var.

Ben diyorum ki bırakın sorunu, hemen çözüm düşünelim diyorum ailelere de. Ya, bunlar çok acı, çözümü düşünürsek iyi hissederiz kendimizi diye. Aileler “Çalışmaya gittiğimiz yerlerdeki okullara gönderelim ama temizlik yok, kirli, nasıl gider? Yani tarla, çadırdan çıkıp okula gidecek, kir, nerede yıkacağım, ütüsünü nerede yapacağım? Bu olursa tabii ki göndeririz.” Yatılı bölge okulu isteyen çok yani 9 yaş üstü için “Keşke Hocam yatılı bölge okulu olsa da biz çocuklarımızı bıraksak.” diyen. Eğitimcilerin de öğretmenlerimizin de yarısına yakını yatılı bölge okulu istiyor, yüzde 25’i diyor ki: “Ya, Hocam böyle Polatlı’ya gidip eğitim olmaz, Niğde’ye gidip eğitim olmuyor, oraya adapte olamıyorlar. Onlar burada kalsın, hızlandırılmış, bu tarıma özgü bir eğitim sistemi olsun.”u savunan var. Yüzde 25’i çalıştıkları yerlerde, çadırdaki vesaire okulu önerenler var.

Çocuklar, onlar yaşadıkları evlerinin yanındaki okula gitmek istiyorlar, hepsinin ifadesi oldu ama çalışmak istemiyorlar, okumak istiyorlar. Zekâ gelişimi normallerden söz ediyorum çünkü büyük bir grup var ki gebelik tarlada geçmişse, kimyasal, biyolojik, fiziksel risklere maruz kalmışsa mental retarde; zaten ya çok düşük ya hani kavramanın biraz altında, onlar için geçerli değil bu sözlerim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 9

Yine, başka bir grup bir yaş grubu için işverenler çok önemli, bu işverenler çiftçiler. Yaklaşık yarısı -Konya, Niğde, Zonguldak- diyor ki: "İkamet yerlerinde okula gitsinler. Yani biz onlara burada sınıf açamayız. Öğretmen müfredatın bir yerine gelmiş, bunlar geri..." gibi ya da yatılı bölge okulunu öneriyorlar ama tarlada okula gelmelerini onaylamıyor. Yani çiftçiler "Burada ben onları her gün okula taşıyacağım, getireceğim." Bunu istemiyorlar.

Yarıcılar, elçiler önemli tabii. Çalışılan yerde okula gitmelerini uygun görmüyor onlar da çünkü diyor ki: "Uyum sorunu var, her gün kavga oluyor, biz bunlarla uğraşıyoruz." Bir de tabii, şunu söylemiyorlar: "Kabala usulüye çocuk çok önemli, yevmiyede hiç önemli değil ama." Yaklaşık yarısı yatılı bölge... Çocuklar aynı, yine onlar çalışmak istemiyorlar.

Şimdi açıklasayım ben bu sunumumda, rapor çok ayrıntılı var diye, on dört yıldır bu grupla çalışan bir akademisyen olarak önerilerimi sunacağım. Olaya bir kere şöyle bakmak: Tarım çok önemli, tarım bir iş, mevsimlik gezici tarım işçisi bir işçi. Şimdi oradan yola çıkarak ben önerilerimi oluşturduğum için mevsimlik gezici tarım işçilerine bu nedenle sağlıklı, işte, uygun barınma koşulları projeler bazında olmamalı, işveren yükümlülüğünde karşılanması gerekli diye düşünüyorum. Tarım alanlarında minimum barınma, sağlık ve güvenlik koşullarının yasal düzenlemelerle belirlenmesi. Bu Hollanda, İngiltere, Kanada, her yerde böyle. 20 parametre, çiftçi desteklemeye geliyor başvuru için, önce bunları soruyor, "Evet." ise yüzde 90'ı destekleme alıyor, devlet de bunu destekliyor proje yerine, diyor ki: "Senin kaç işçin geliyor? 25. Kaç gün geliyor? Üç ay. Kaç çadır? 7 çadır. Şu kadar suyu ben de sana yüzde 10 bunun için destek veriyorum." Ama burada tabii, denetleme... Tabii, Türkiye Cumhuriyeti'nin tarımla doğrudan ilişkili ILO sözleşmelerini imzalaması ancak buna "Evet." derse, zaten onu imzalamaması diye ben düşünemiyorum.

Bir çalışmanı da olsa 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında tabii ki tarım işçileri. Teftiş Kuruluyla da çok görüştük fakat tarıma... Düşünsenize ben tarım tıbbı eğitimimi 2008'de aldım yani. Polonya'da tarım tıbbı üniversitelerde 1950'de kurulmuş, Amerika'da 1913'te kurulmuş, biz 2013'te kurduk. Dolayısıyla da şöyle bir şey var: İş müfettişi de madeni denetlemeyi biliyor tabii ki, fabrikayı, onları öğrendiler; tarımdaki riskleri öğrenmeleri lazım. Şimdi, diyor ki: "Hocam, tarlaya girince nereye bakacağım? Kaç metre? Kaç güneşlik? Kuyunun niteliği ne olacak?" Dolayısıyla da bunların, iş müfettişlerinin iş teftişinin altına alınabilmesi için bu rehberlerin hazırlanması gerekiyor. Tarım Danışma Ortak Kurulumuzda da bunları hep söylüyoruz ve sanıyorum hazırlandı, en son gelen bildirim hazırlanmak üzere.

Şimdi tarım iş aracılığı hep olacak çünkü bu bir mevsimlik iş, üç ay, beş ay, birisi hep olacak, dolayısıyla o kişilerin olması bazı çalışmalarında çok iyi, eğitim almışsa çok iyi sonuç veriyor. Neden? Çünkü biliyor artık, kaymakamı tanıyor, dilekçe yazmayı biliyor, gebeliği öğrenmiş, her şeyi biliyor, okulun önemini anlıyor ve onun için çaba harcıyor. O zaman da hizmete erişimi kolaylaştırıyorlar. Tarım İş Aracılığı Yönetmeliği'nde İŞKUR bu kişileri belgelemek zorunda, biliyoruz zaten, kanun var ama o belgenin önüne bir şey eklenecek: Mutlaka bir günlük bu eğitimi almaları. İŞKUR ilin halk sağlığı müdürlüğü iş birliğiyle gerekirse Millî Eğitimden bir kişi alınarak bu eğitimlerin verilmesi, sonra da denetim... İŞKUR Genel Müdürüne ben gittiğim ziyaret sayısını artık hatırlamıyorum, böyle çıkıp gidiyorum onları ziyarete böyle bir şey var diye. Bana söyledikleri şu oluyor: "Hocam, o kadar çok iş var ki..." Ama diyorum ki tarım 2'nci sırada yani biliyorum çok iş var ama tarım bu ülkenin 2'nci büyük sektörü. Onun için biraz bu konuda belki öneri geliştirmekte yarar olduğunu düşünüyorum.

Mevsimlik gezici tarım işçilerinin ikamet ettikleri yerlerden çalışacakları yerlere ulaşmaları, konakladıkları yerde yaşadıkları yer ile tarlaya erişimlerinin de, oradaki taşıma koşullarının da standartlara uygun hâle gelmesi için de yine işverenin... Yani bunların hepsinin çiftçi üzerinden yapılması gerektiğini düşünüyorum. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin ikamet adreslerinde, tarım alanlarında bu hastalıkları önleyici hizmetlere, bakın, "tedavi" demiyorum lütfen... Çünkü adam bir 112'yi arar, geliyor zaten ya da burada hastalığı önleme hizmetlerinden söz ediyorum. Onun için de Sağlık Bakanlığına önerdik, Toplum Sağlığı Merkezleri Yönetmeliği'ne 5 madde olarak konulduğunu ifade ettiler ama henüz çıkmadı, bilemiyoruz.

Başbakanlık genelgesinde çocuk işçiliğini önlemeye yönelik yeterli tedbirler yok; var, evet, ifade edilmiş ama hangi tedbir olduğu biraz daha açıklanmaya ihtiyacı var.

Ödenecek ücretlerde ciddi bir sorun var. Dün ben Ziraat Odası Başkanımız Ahmet Eyüpoğlu'nu aradım çünkü o benden şey yapıyor artık. Çiftçi eğitimim. Ahmet Bey, topla bu çiftçileri, ben geleyim, yedide geleyim, gece on birde geleyim, biraz bilinçlensinler. Dedim ki ona, arama nedenim şuydu: Ne olur, bu sene sezonun öncesi bu ücreti belirleyin. Neden Urfa'daki işçi Yozgat'a gidiyor, neden Niğde'ye gidiyor? Siz deklare edin, Urfa'da çalışsınlar. Bu sorunların da büyük bir kısmı aşılır. Dolayısıyla bu ücretlerin mutlaka sezon öncesi belirlenip duyurulması çok önemli.

Kaymakamlıklar bünyesinde özellikle Gıda, Tarım, Hayvancılık il müdürlükleri tarafından... Çünkü tarımı onlar bilir, ben bilmem yani benim halk sağlığı müdürüm bunu yapamaz, İŞKUR müdürüm de bunu yapamaz. Çiftçileri, çiftçi üzerinden o iş gücü talebini belirleyecek. Örneğin kaç çiftçi var? 100 tane. Kaç dönüm? Kaç iş gelecek? Bunun rekoltesi,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 10

neyse, hava şartları; onlar biliyorlar bunu. Bu konuda veriyi oluşturmak zorunda olduğunu düşünüyorum ve zaten kaymakam, İzleme Kurulunun başı, o bu veriyi kullanır. İzleme kurulları zaten düzenli toplanmalı. İçişleri Bakanlığında bir müfettişimiz geldi dinlemeye. “Hocam, ben raporuma şöyle bir şey ekledim: Bundan sonra vali ve kaymakam teftişinde Mevsimlik Tarım İşlerini İzleme Kurulunu toplamayı madde olarak ekliyoruz.” diye müjde verdi, umarım öyledir.

Okuma yazma öğretimi çok önemli bu grupta çünkü klor veriyorsun, üstünü okumak zorunda, kaç litre suya kaç tablet, aksi türlü zehirlenir veyahut da kimyasal, üstünü okumak zorunda ya da aşı kartını okuyabilmesi lazım ya da okulla gidip bağlantı kurmak için ya da dilekçe yazabilmesi lazım en basit. O anlamda okuma yazma öğretiminin kasım-nisan ayları arasında... Yani ikamet yeri Mardin, ben biliyorum ama Konya'nın da birçok yeri var mevsimlik tarım işçisi olan, Bursa'nın var, İzmir'in var yani Türkiye'nin her yerinde mevsimlik tarım işçisi yaşıyor. O nedenle o grubun yaşadığı yerlerde kasım-nisan ayları arasında okuma-yazma kurslarının açılması ve bu kurslarda rutin modülün uygulanmaması çünkü onların böyle mağaracılık, dağcılık, okuma yazma modülünü biliyorsunuzdur, en çok da toplumsal cinsiyet eşitliğini örnelediği için... Şöyle yazıyor: “Ali gelin al.” “Ali gelini Ege'den al.” Niye Urfa'dan almasın? Niye Mardin'den almasın diyorum Ali gelini. Dolayısıyla da modülün şimdi bir yazdık, deniyoruz. O değil, başkası, başka kurum da yazabilir. Böyle kişilerin aldığı eğitim yaşamını değiştirmeli, yaşamını değiştirmeyen bir eğitimin anlamı yok; yetişkin için söylüyorum bunu, çocuk için değil. Çocuklar için tarım alanlarında güvenli yaşam alanları... Şimdi benim anlayamadığım bir fabrika kuruluyor, zorunluluk kreş. Ee, orada tarla eşittir fabrika, yani tarıma uygun, tarımı bir fabrika gibi düşündüğümüzde çocuklar için güvenli yaşam alanı da olmak zorunda; çocukların işte, okulu da kreşi de olmak zorunda. Topluma dayalı sağlık eğitim programları zaten bel kemiği çünkü sağlık eğitim bedenini tanır, öğrenir ve harekete geçer; bunu yapmışsak biz sağlık eğitimi yaptık deriz, kastettiğim sağlık eğitim programları, bilgi verme değil.

Sağlık aracılığı modeli birinci basamağı mutlaka dezavantajlı gruplar için, bu gruplar için entegre edilmek zorunda diye düşünüyorum. Bu sene Şanlıurfa'da denedik, Sayın Valimiz 6 tane sağlık aracısını “TYÇP” Toplum Yaranına Çalışma Programı'ndan işe aldı -Sayın Milletvekilim, Urfa olduğu için size hitaben söylüyorum- ve şimdi onlar dokuz ay maaş alıyor çünkü ev ev geziyorlar, bir iş yapıyorlar, sokaktaki çöpü toplamaktan çok daha bence önemli bir iş yapıyorlar. Ailelerin ihtiyaçlarını belirliyorlar, alıyorlar, nüfus kâğıtlarını çıkarıyorlar, TYÇP'den de maaş alıyorlar, sigortaları oluyor. Ama bu tabii 6'yla olamaz ve de toplum sağlığı merkezine entegre çalışmalarının yararlı olacağını deneyimlerime dayalı söylüyorum.

İçişleri Bakanlığına ek bir modülü, araştırma çok olumlu sonuçlarını gösterince yazdık. Umarım sizlerin de desteğiyle -girişimiyle çünkü burada ben akademisyenim, daha önce de bürokrattım ama olsun şimdi akademisyenim- burada kamu kurumu buna sahip çıktığı an olmayacak diye hiçbir şey yok ve çıkacağına inanıyorum. Benim bakış açım hayatta, hiçbir sorunun nedeni art niyet değildir, bilgi eksikliğidir, beceri eksikliğidir, dolayısıyla bu giderildikçe, bu farkındalık yaratıldıkça bunlar olacak.

Gezici sağlık hizmeti biraz gece yapılacak çadır ya da tarlalarda, onun için riski çok büyük Sayın Milletvekilim çünkü aynı risk altında doktor var, sıcak stresinden, temiz içme, kullanma suyu, tuvaleti, her şeyi. Dolayısıyla da TSM'lerde bir serbest mesai yani işe uygun mesai kavramı bir yönergeyle düzenlenebilir ya da yönetmeliğe konulabilir. Aynı zamanda da motive edici tarlada hizmet vermek, biri oturarak odada veriyor; öbürü tarlalarda, çamurun içinde vesaire farklı. Bunların yönergelerle ve teşviklerle düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Din görevlisi sağlık eğitimi modülümüz sunuları ve kitaplarıyla incecik, 16 adım, hazır. Ben bunu Türkiye Halk Sağlığı Kurumuna sundum. Diyanet İşleri Başkanımızı da ziyaret etmiştik, bir öncekini. O bir protokol yapıldı Halk Sağlığı Kurumu ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında, ile atanan her imam-hatip ya da vaize hanıma bu eğitim iki günlüktür, temel işleriyle ilgili bu konuların sağlık yönü onlara açıkça anlatılmalı diye düşünüyorum. Onlar çünkü halka hitap ederken bir ifade kullanmışlar, çok hoşuma gitti, diyor ki: “Biz sizin topluma uzanan uzun kollarınız oluruz.” Bir kadın din görevlisi yazmış değerlendirmede, önemli.

Sektörler arası iş birliği önemli tabii. İzleme kurulları sektörler arası iş birliğini sağlayan kurullardır, bunun düzenli toplanması ve denetim listelerinde bulunması önemli.

Çok önemli bir şey sosyal yardımlar çünkü Urfa'da üç ay alıyor bu yardımı, Niğde'ye gidince alamıyor. Ee, “Orada çocuğunu okula gönder.” diyoruz, parasını kesiyoruz, 25 lira, neyse 30 lira. Şanlıurfa'da bu konu on yıldır şey oldu artık biraz da galiba, dediler ki: “Hocam, Aile ve Sosyal Politikalara ilettik, yazı geldi.” Ama inanın son durumu yazılı görmedim. Yardımlar devam etmeli çünkü biz diyoruz ki tarlaya gitsen yine gebe izlemine git, yine bebek izlemine git, yine okula git, yine aç durma, süt iç falan; dolayısıyla yardımlar devam etmeli.

Çiftçilere yönelik Tarım Bakanlığının çok rolü var mutlaka. Ben Amerika'da bu eğitimimi alırken “Niye? Sizin kaç dönüm toprağınız var?” dediler. Yok dedim. “Niye siz bu konuyla ilgili akademik kariyer yapıyorsunuz? Kaç hayvanınız...” O da yok dedim. Bizim ülkemizde hoca olunur, hocanın öyle çiftlikleri olmaz, o zaman işveren olur, başka şey... Dediler ki:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: ArıştırmatarımSayfa: 11

“Peki, tarlada kim çalışıyor?” Söylemedim artık, orayı geçiştirdim. Şimdi tarla bir fabrikaysa bunun minimum eğitimi olmak zorunda. Toprağı teslim ediyorsun, suyu teslim ediyorsun, güneşi, ürün... Onun için Urfa’da var bir okul ama bu tarım liseleri var. Hani bu tarımsal üretimi en azından İŞKUR’lar bünyesinde... En büyük itirazım bu el örgüsü kursları; bir şeyler var, artık tekstil var, kimse gidip de nakış boncuk 100 lira verip almıyor. İŞKUR’larda iyi patlıcan yetiştirme, iyi mantar üretimi, seracılık, bu kursların olması ve bu kişilerin de... Çiftçi diyecek ki: “Ben 100 dönüm pamuk ekeceğim. Bana şu nitelikte 20 tane işçi.” Bunlar da sertifikalıdır, bilir, o tarlaya girer ve en iyi ürünü üretir diye düşünüyorum. Onun için çiftçilere ve mevsimlik tarım işçilerine yönelik İŞKUR üzerinden eğitim programlarının temel ham maddemize uygun yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Özel sektör iş birlikleri çok önemli. Ben buna sorumluluk böyle yazıyorum ama bu değil yani, ben bunu görev görüyorum çünkü eğer bir özel sektör... Ne burası diyelim? Toros Tarım, şimdi onlar çok destekliyor, göreviniz diyorum, hiçbir şeylerine logolarını koydurmuyorum -mevsimlik tarım işçilerine verilen ama- şapka yaptırıyorum. Güneş, sıcak stresi... Güneş kremi aldırıyorum ben onlara. Hiçbirinde “Toros” logosu yok, bu sizin işiniz diyorum benim gibi yani. Dolayısıyla sosyal sorumluluk projelerinde dikkatli olmak gerekiyor ama onları devreye sokmak zorundayız çünkü onlar oraya bir şey satıyor ve çiftçiyle çok yakın irtibatları var. Bu sene pestisit bayileri de Toros Tarıma bir broşür hazırladık kocaman, her yere asmışlar “Mevsimlik tarım işçisi çalıştırıyor musunuz?” 1, 2 diye değerlendirmesi de 10 iş yerinde Urfa’da yaptım. Gelip bakıyorlar, “Hocam, bu nereden çıktı şimdi?” Dolayısıyla hani onların görevi şeklinde programlara alınması gerektiğini düşünüyorum.

Ben, sizin sorularınıza geçmeden... Bizi besleyen insanlara sahip çıkalım. Gıda olmadan ölürüz. Yüzde 50’si mevsimlik gezici tarım işçisidir; bu bir iştir, sosyal güvenlik kapsamına alınmalı, bu bir iş çünkü ama sertifikalı bir statü kazandırarak. Gıda temini tabii ki tarımsal üretimle ilişkili, GAP için önce, sonra İç Anadolu, Karadeniz için söylüyorum, doğal kaynaklarımız tarıma uygun ve en acısı tarıma dayalı ekonomisi olan ülkeler mevsimlik tarım işçisi almak için göç politikalarını geçen yıl revize ettiler. Benim ödüm kopuyor bir akademisyen olarak, Urfa’ya bir gelirlerse diyorum, Almanya göçü gibi “Hadi gidelim.” derlerse biz seneye bu ürünü kime toplatacağız? Dolayısıyla biz de göç politikamızı, mevsimlik göç... Şey yapmışlar, Kuzey Amerika’nın göç politikasını ben direkt okudum ve gittim, diyor ki: “16-24 yaş grubunun beklentileri nelerdir? Şunlar: Cep telefonu, sinemaya gitmek, tarım alanlarında bir gün tatil.” Bunu yapıp bunu deklare edecekler, aynı Almanya’nın işçilerimizi çektiği gibi. Onun için lütfen bunlara fırsat vermeyelim ve tarım işçilerimiz işçidir, acınacak bir grup... Yani bir işçiden söz ediyoruz, riskleri minimize etmek için hep birlikte gayret edelim diyorum ve -hiç hayal etmezdim on beş yıl önce- bir gün Mecliste komisyon kurulacağını, ben tekrar hakikaten şükranlarımı sunuyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz bu kapsamlı sunumunuz için.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu sunumu bize ulaştırma imkânı var mı?

BAŞKAN – Kesinlikle, şöyle: Bu sunumu da size ulaştıracamız. Ayrıca rapor olarak da ulaştırıldı zannediyorum geçen Cuma..

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Rapor ama bu anlatılanlar çok daha kapsamlı.

BAŞKAN – Ama bu kapsamlı, evet. Kesinlikle, kesinlikle, onu inşallah elektronik ortamda Ali Bey, bütün üyelerimize ulaştırılm.

Şimdi, tabii, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın sorularına geçmeden önce, almış olduğumuz notlardan benim birkaç sorum olacak sizlere.

Bu mevsimlik tarım işçileriyle ilgili şöyle bir ifadeniz oldu: “Tarım çalışanlarının yarısı gezici mevsimlik tarım işçisi.” Tabii, bu çok ciddi bir rakam. Bunun yarısı gezici mevsimlik tarım işçisi mi, yoksa mevsimlik tarım işçisi mi? Çünkü geziciyi biz biraz daha, bir ilden, bulunduğu yerden, mekândan başka bir yere göç etmek suretiyle yer değiştiren işçi olarak anlıyoruz, bir ilden başka bir ile veya il içerisinde bir ilçeden bir ilçeye şeklinde ama mevsimlik... Yani Urfa’dan bahsettiniz. Ben kendim de çiftçiyim, öyle ifade edeyim. Evet, mevsimlik olarak pamuk ekilir ama orada çalışan işçiler ya aynı köyde ikamet edenler veyahut bitişik köyde ikamet edenler. Onların mesela çocuklarının eğitim sorunu yoktur, onların barınma sorunu yoktur. Onların sizin bahsetmiş olduğunuz direkt toprakla olan ilişkilerinden kaynaklanan işte, kimyasallar ve ona benzer sorunlarla ilgili problemler... Bunlar mevsimlik işçilerdir ama “gezici mevsimlik işçi” dediğimiz zaman işçi çok daha farklı alanlara, oralarda eğitim problemi çıkıyor, barınma sorunu çıkıyor, gittikleri yerlerle ilgili yaşam şartları, sosyal uyum, ötekileştirme buna benzer birçok problemle karşı karşıya kalıyoruz. Bu manada bu dikkatimi çekti, bunu soru olarak size ben tevdi ediyorum.

Bir de bu mevsimlik tarım işçilerinin en fazla olduğu iki ilden bahsettiniz; Şanlıurfa ve Adıyaman. Bu toplam Türkiye’deki gezici mevsimlik işçisi diyelim -o cümleyi özellikle söylüyorum- yüzde kaçına tekabül ediyor, bununla ilgili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 12

elinizde veri var mı? Gittikleri iller tabii, farklı; gidilen iller de en fazla hangi illerde yoğunlaşıyor? Bunu belki ilerideki çözüm önerilerimizde direkt olarak nokta atışı yapması noktasında bize katkı sunacak.

Mutlaka elinizde vardır ama bu belki bunu Tarım Bakanlığında almamız gereken bir şey. Yılın hangi ayında nerede ve hangi ürün için mevsimlik işçilerin gittiğiyle ilgili mesela işte, seracılığın dönemi ayrı, soğan toplamaya gidenler ayrı, pamuk toplamaya gidenler ayrı, bunlarla ilgili elinizde veri var mı? Yoksa bunu Tarım Bakanlığında da şey yapabiliriz.

Dünyadaki mevsimlik tarım işçileriyle ilgili bazı uygulamalardan bahsettiniz, bazı yerleri ziyaret ettiğinizi söylediniz. Zannediyorum, bütün Komisyon üyelerimizin de bu anlamda özel bir şeyi var hepimizin çünkü biz uzman arkadaşlarımıza da bu konuda Dünya Çalışma Örgütüyle irtibata girerek mutlaka çalışmalarını istedik ve şu anda Dünya Çalışma Örgütü bu anlamda bize bir sunum hazırlıyor. ILO'nun Türkiye temsilcisi, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün. Ama anladığım kadarıyla sizin bu anlamda ciddi bir saha deneyiminiz var. Özellikle uluslararası deneyim noktasındaki ziyaret ettiğiniz yerlerden bize örnek olarak söyleyeceğiniz ülke veya ülkeler var mı? Bunu sizlere ifade edeyim.

Sağlık araçlarından bahsettiniz ve anladığım kadarıyla çalışmanız içerisinde onlara çok önemli bir misyon yüklediniz. Sağlık araçlarını kimden seçiyorsunuz, onu özellikle öğrenmek istiyorum. Tabii, burada Şanlıurfa'yla ilgili bir örnekten bahsettiniz, 6 tane sağlık aracısının toplum yararına çalışmasından. Tabii, böyle bir proje yürütülüyor ama bu Komisyonunda şunu da gördük ki kurumlar arası diyalog ve farkındalıkla ilgili çok ciddi anlamda bir sıkıntımız var. Bu Komisyon inşallah çok güzel, hayırlı şeylere sebebiyet verecek. Bütün bu çözüm önerilerinin dışında bence en önemli katkısı, bir farkındalık oluşturacak. Mesela, zannediyorum, bu yıl 2.000-2.500 civarında toplum yararına çalışanlar var Şanlıurfa'da ve bunların da önemli bir kısmı da millî eğitimdeki okullarda istihdam ediliyor. Yani ben Sağlık Sendikasının eski Genel Başkanı, Urfa'da da genelde bu işlerde biraz daha önde gözükken bir vekil olarak bu konu iletilse herhâlde... En azından 167 kişi mi söylediniz siz sağlık araçlarını?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Şu anda 233 kişi yetiştirdik.

BAŞKAN – Yani 233 değil 533 kişiyle, biz toplum yararına çalışmadan Çalışma Bakanlığıyla koordineli bir şekilde çözülebilirdi. Ben ilim adına üzüldüm.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Hayır, Sayın Milletvekilim, önce biz test ettik, sonrasında...

BAŞKAN – Anladım.

İnşallah, bu bir başlangıç olur, bunu bir eleştiri anlamında söylemiyorum, burada siyasi aktör olarak ben de üzerime düşeni buradan almaya çalışıyorum ve birçok ille ilgili, diğer illerimizde de toplum yararına çalışmalar var. Belki burada sağlık araçları veya başka isim altında adlandıracağımız, bu çalışmalara katkı verecek olan kişilerin toplum yararına çalışmadan, istihdamlarıyla ilgili bir öneriyle mutlaka değerlendirmemiz gerekiyor. Bunu Urfa'yla ilgili açıklamamız üzerine ifade ediyorum.

Ben tekrardan çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlarımızın sorularına geçeceğiz, bütün soruları aldıktan sonra, en son olarak size tekrardan, sorulan sorulara cevap verme noktasında söz vereceğiz.

Sayın Tüzel, buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle demin söz arasında geçen, ILO'dan bilgi isteme meselesi, onu size şey yapmak istiyorum. Yani Başkanlığınızın Komisyonun çalışmalarına dair böyle planları varsa onlardan biz de bilgilenirsek hem hazırlıklarımız hem önerilerimiz açısından şey olur. Yani siz Başkanlık Divanı olarak bir şeyleri planlayıp mutlaka yazışmalar, bilgi toplama yapıyorsunuz ama sonradan dâhil olmayalım bu süreçlere.

BAŞKAN – Şöyle: Bu konuyla ilgili bunu söylemeniz iyi oldu. Biz şu anda hangi kurumları davet edeceğimizle ilgili konuyu bugün taslak olarak hazırladık sizinle paylaşacağız. Yalnız önden araştırma yapmak istememizin sebebi şu: Mesela, sizden gelen talepler oluyor, başka yerlerden gelen bilgiler oluyor, gerçekten bunların karşılığı var mı, yok mu diye ilgili yerlerle önceden bir irtibata geçiyoruz. Şu anda yaptığımız, karardan ziyade, size sunacağımız taslağın altını doldurmak. Mesela, milletvekili arkadaşlarımızın veya ilgili olan arkadaşlarımızın bize önerdiği bazı kurumlarla irtibata giriyoruz, “Yok, bir yanlış anlaşılma var, bu konuda biz değil de falan kurum çalışıyor.” Şu anda yaptığımız onunla ilgili bir çalışma, ben sizi ayrıca bilgilendireceğim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkan.

Sevgili Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten bir toplum gönüllüsü gibi çalışmış, çalışmaya devam ediyor belli ki. Bütün bu emekleri için gerçekten tebrik ediyoruz, biz de şükran sunuyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 13

Çalışmasında çok somut gözlemler, tespitler ve tabii önerileri var. Mesela, bu önerilerden çarpıcı olan bir tanesi, illerde bu gıda, tarım, hayvancılık il müdürlükleri ne yapar, ne işe yarar? Şimdi, biz dün Çalışma Bakanlığında bu izleme kurullarını dinledik, izleme kurullarının çalışmasını, hakikaten kamu kurumları, bakanlıklar, buradaki bağlı müdürlükler kendi ellerindeki imkânları iyi değerlendirmeli. Buna benzer birçok öneriler son derece değerli, kıymetli ama yani şunu öğrenmek istiyorum öncelikle, bir toplamda, genelde: Nedir sizin şeyiniz? Özel sektörü devreye sokuyorsunuz, elinizden gelen her olanağı kullanmaya çalışıyorsunuz bulunduğunuz bölge itibarıyla ama burada bir devlet politikası, Hükümetin sorumlulukları ve ülke kaynakları açısından, değerlendirme açısından çözüm önerilerindeki gözlemlerinizi nedir? Yani, bu kadar zaman sonra herhâlde ilk defa Mecliste bir Komisyon kurulması ve bu konuya el atılmış olmasından hepimiz tabii ümitliyiz. Sizin bu açıdan, toplamdaki gözleminizi yani bu sorunlar ne kadar aşılacak, aşılma potansiyeli taşıyor?

Şimdi, Urfa'da bir sınır ili olmaktan kaynaklı zorlukları daha çok çalışanlar açısından dile getirdiniz ama son iki, üç yıllık Suriye'den kaynaklı göç ve oradan gelenlerin bu alanda çalışmasında son süreçteki gözlemlerinizi nedir? Yani bize bir kaçak işçilik gibi geliyor ya da oradaki gerginlikler vesaire gibi geliyor ama sahadaki gözlemlerinizi, bu göçmenlerin oralardaki yerleşimleri ve tarım işçiliğine katılışları varsa onları öğrenmek isteriz.

Şimdi, bir diğer önemli konu, halk sağlığı alanından geliyorsunuz, sağlıklı bir toplum, sağlıklı birey olmak öncelikle bir toplumsal barıştan geçiyor yani huzurlu bir ortamda olmaktan geçiyor ve siz somut, Adıyaman ve Urfa'dan bahsettiniz yani bölgeden, işte, Kürt illeri dediğimiz, tabii orada Arap, Türkmen, Kürt, Türk, hepsi var ama Karadeniz'e -ben de Karadenizliyim- fındık işçiliğine gidiyorlar, Düzce'ye, Sakarya'ya, Adapazarı'na, Ege illerine; buradan giden tarım işçilerinin özellikle etnisite, kimlik, inanç, kültürel, sosyokültürel eğilimleri, yaşam tarzları farklılıkları, gittikleri yerlerde buradan doğan, kaynaklı gerilimler, benzeri şeyler... Yani toplumsal barışımız açısından, mevsimlik işçilerin bu kendi talepleri ve arzu ettikleri, yaşamak istedikleri ülke açısından nasıl bir etkileşim içerisinde olabilirler? Gittikleri yerlerde onların karşılaştıkları ortam açısından gözlemlerinizi yani çözüm önerileri, buradaki beklentilere dair gözlemlerinizi ben sağlıklı toplum olabilmek açısından da önemsiyorum ve bu açıdan da önerilerinizi almak isteriz.

Şimdi, çocuk işçilik meselesi Türkiye'nin bir problemi, hep Çocuk Hakları Günü'nde dile getiririz. Tarım işçiliğinde de çocuk işçiler ciddi anlamda bir yekûn teşkil ediyor. Yani bu aileler, çok çocuklu aileler, burada çocukların eğitim sorunlarında da gündeme geldi. Yani şimdi, onları eğitime teşvik etmek açısından "şartlı nakit transferi" denilen uygulama... Birçok meselede olduğu gibi bu ne kadar bir çözümdür? Yani köklü çözümler üretmemiz gerekiyor, çocuk işçiliği önlemek gerekiyor. Bu ailelerin çocuklarını bir şekilde... Yani, yerleşim bölgelerine en yakın sınıflar açmak bir öneridir ama öncelikle onları bu yoksulluktan ve bu çalışma koşullarına yönlendirecek bir şeyden kurtarmak gerekiyor. Yani sosyal yardım mı olur, başkaca şeyler mi olur... Yani sosyal güvenlik önlemleri ve destekleri açısından belki de daha böyle kalıcı, köklü çözümler açısından çocuk işçiliğinin önlenmesinde neler önerirsiniz?

Sunumda dikkatimi çeken bir diğer şey, din görevlileri, bunlara verilen misyon, atfedilen yer açısından... Şimdi, elbette kadın sağlığında, başkaca şeylerde verdiğiniz örnekler gibi yani ön yargıların kırılması, dinsel eğitim, alışkanlık benzeri edinilen algılardan dolayı ön yargıların kullanılmasında tabii din görevlileri bir yer edinecektir, bu da yararlı bir şey olarak algılanabilir. Ama diğer taraftan, bu tarım işçilerinin, özellikle bulunduğunuz alanda bütün hayatlarına yani çalışma hayatından sonra, diyelim ki sabah gün aydınlanıp gece, akşam yaralarına kadar bütün karşılaştıkları, dışarıdan gelen, kamu adına gelen ya da onların toplumsal hayatına giren sadece bir din görevlisi ve bütün öğrendiklerini, bütün ihtiyaçlarını oradan aldıkları takdirde ki çünkü aynı zamanda, şimdi, mevcut Hükümetimizin böyle bir şeyi var. Yani, din görevlilerinden olabildiğince yararlanmaya dönük bir şeyi olduğunu biliyorum. Yani bütün toplumsal hayatın eksiklerinin kapanmasında ya da problemlerin çözümünde kanaat önderleri benzeri türdeki uygulamalar var ya da yapılmak istendiğini biliyoruz. Ama, öbür taraftan da tabii ki sağlık araçları benzeri, mesela, Sayın Başkanın önerdiği, toplum yararına çalışan durumundakilerin bu alanda görevlendirilmesi önerisi bence de çok değerli, kıymetli. Karşılıklı olan ve bir açığı gidermek açısından yararlanılabilir. Yani din görevlileri dışında da aslında bu mevsimlik gezici tarım işçilerinin ihtiyaçlarını, eksiklerini kapatacak, eğitim, sağlık, benzeri alanlarda alabilmesi gerekir ama karşılaştıkları ya da öğrendikleri tek kanal orası olursa onun bir sıkıntı kaynağı olabileceğini, özellikle de bizim ülkemizdeki gerçeklikler açısından düşünüyorum. Bu açıdan da değerlendirmelerinizi almak isteriz.

Gerçekten çok kıymetli, değerli çalışmalarınız var. Umarız, onları belki yerinde de gelip göreceğiz.

Tekrar teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

BAŞKAN – Sayın Kılınç, buyurun.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Sayın Başkanım, çok değerli katılımcılar; ben öncelikle, Hocamıza teşekkür ediyorum. Gerçekten, uzun bir çalışmanın ürünü ve mevsimlik tarım işçilerinin sorunları gayet iyi bir şekilde özetlenmiş, bizim Komisyon çalışmalarımıza da çok iyi ışık tutacağına inanıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 14

Hocam, ben toplantının bir kısmında yoktum, belki söylemiş olabilirsiniz ama benim merak ettiğim, bu çalışmalarını yaparken, özellikle Ege, Akdeniz ve Marmara'nın coğrafi şartları da dikkate alınarak, arazi büyüklükleri dikkate alınarak çok farklı bir yapı var oralarda; bu sahada, hadiseye gördüğüm kadarıyla sadece işçiler açısından bakmışsınız. Şimdi, burada çözüm önerilerinde de işverenlere yani tarla sahiplerine, arazi sahiplerine sorumluluklar öneriyorsunuz. İşverenler açısından da bir çalışma yaptınız mı, ben onu merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de Hocamızın verdiği bilgilere çok teşekkür ediyorum ve şunu da ifade ediyorum Hocam: Keşke sizin gibi bir Konya'da da çalışma yapsa, Konya'mızda da bu tabloyu ortaya koysa.

Şunu ifade edeceğim: Tabii, başlangıçta bulunamadım, sunumun başlangıcında ama notları okudum, ortaya koyduğunuz bazı sorunlar sadece mevsimlik tarım işçilerinin değil de yoksulluğun, geri kalmışlığın doğurduğu bazı sonuçlar. Tabii, mevsimlik tarım işçileriyle ilgili de sahada karşılaşılan, sahada tespit ettiğiniz sorunlarla ilgili çok önemli bilgileri biz burada aldık, öğrendik. Önerilerle ilgili ben de şunu soracağım: Hani, devamında söyleyeyim, işverenlere sorumluluklar getiriyoruz, işte, barınmayı işveren karşılasın, ulaşımı işveren karşılasın; bir de ülkemizin şöyle bir gerçeği var: Çiftçilerimizin durumu mevsimlik tarım işçilerinden çok da fazla iyi değil. Çiftçi barınma imkânlarını nasıl sağlayacak? Mümkün değil yani öyle bir imkân yok. "Ulaşımı sağlayacak." Yani öneri doğru, güzel ama bunu karşılayacak olan tarafın da böyle bir imkân yok. Öyle olunca burada bir destek, uygulamayla ilgili bahsettiğiniz bir destek yoluyla belki bunlar yapılabilir.

Yine, mevzuatla ilgili genelde sorun var yani iş sağlığı, güvenliğiyle ilgili her tarafta... Yani, mevsimlik tarım işçileriyle ilgili eğer denetimler başlasa hiçbir çiftçi çalıştırmaz herhâlde, mevsimlik tarım işçisi çalıştırmaz. Yani biraz uygulanabilirliği açısından açıkçası benim tereddütlerim var bu önerilerde. İşte, "Ücretler bankaya yatırılmalı, araçlara ücret verilmesin." Olabilir, bankaya yatırılması olabilir de burada esas yapılması gereken, sizin de önerdiğiniz gibi, İŞKUR'un ve valiliklerin bu konuyu çok sıkı denetim altına alması yani etkin denetim yapılmasıyla bu sorunlar önenebilir. Dün Çalışma Bakanlığımızın sunumunda da ifadelerimiz oldu, aslında bazı konularda, eylem planında, stratejide, genelgede görevler verilmiş ama uygulamada sorun var. Bunun çözümü, bana göre -dün de ifade ettim- verilen görevlerin yanında sorumluluk da verilmeli, bunun müeyyidesi de olmalı ve bunun bir yasal dayanağı, yasal gücü de olmalı ki etkin bir şekilde uygulanabilsin.

Genelde diğer önerilerinize aynen ben de iştirak ediyorum. Yani bunlar mutlaka yapılması gereken şeyler.

Ben yine, tekrar çok teşekkür ediyorum sunumunuzdan dolayı.

Başkanım, benim şu aşamada söyleyeceklerim bunlar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Matlı...

ÖNDER MATLI (Bursa) – Sevgili Hocam, öncelikle kapsamlı sunumunuz için çok teşekkür ediyorum. Gerçekten inanıyorum, bütün arkadaşlarımızın beyninde yeni ufuklar açtığına, şimşekler çaktığına yürekten inanıyorum. Ben de bu manada gerçekten çok faydalandığımı özellikle, sözlerimin başında ifade etmek istiyorum.

Hocam, ben Bursa Milletvekiliyim, Bursa bir sanayi şehri olmasının yanı sıra önemli bir tarım kenti ve ben Bursa'da da Karacabeyliyim, Karacabey de tarımın önemli merkezlerinden birisi ve bu cihette baktığımız zaman, Karacabey'de tarıma, işte, Karacabey, Mustafakemalpaşa, Yenişehir dediğimiz zaman özellikle sulu tarımın yapıldığı bölgelerde çok emek yoğun, işçiliğe dayalı bir tarımın olduğu hepimizin malumu. Ama, şunu da çok net olarak müşahede ediyoruz ki her geçen yıl -Mustafa Bey'e katılıyorum- birtakım kriterler getirmeye çalışıyoruz ama genel tarım kesiminin zaten geliri diğer kesimlere göre çok daha düşük durumda. İşte, Türkiye'nin millî geliri 11 bin dolar civarında ama tarımın toplam millî gelirine baktığımız zaman o da 3.500 dolar civarında seyrediyor. Dolayısıyla, buradaki genel yapıyla tarımı aynı kategoride ele aldığımız zaman açıkçası burada oluşturulan millî gelir bu standartları karşılamaktan açıkçası, maalesef çok uzak, böyle bir gerçeğimiz var ve bu sebeple de bizim bölgemizde tarımın emek yoğun yapıldığı bölgelerden çıktımız emek yoğun ziraattan daha ziyade mekanizasyonla yapılan, makineyle yapılan işlere, tarıma kaymaya çalışıyor. Buna baktığımız zaman, işte, güneye baktığımız zaman Adana'da pamuktan mısıra kayma, bizim bölgemizde domates önemli bir üründür ama domatesten mısıra kaymak gibi, ürün portföyünün değiştiğini aslında çok net olarak görebiliyoruz ve sizin bu sunumunuzdan da benim beynimde oluşan bir şimşekle belki de tarımsal desteklemeleri bu manada mevsimlik tarım işçilerinin buradaki katkısını göz önüne alarak belki de şeyleri desteklemek ve değerlendirmek gerekiyor. Ben cümlemin sonuna bir soruyla devam etmek istiyorum çünkü burada bugün biz şunu konuşuyoruz: Su tarımsal desteklerde önümüzdeki zamanlarda çok önemli bir konu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: ArıştırmatarımSayfa: 15

başlığı olacak. Dolayısıyla, isteyen çiftçimizin istediği yerde, istediği ürünü, istediği sulama miktarıyla üretme imkânı yoksa, demek ki bu çok önemli bir girdi maliyetiyse işçiliğin buna göre mutlaka değerlendirilmesi gerekiyor, buna göre de tarımsal desteklerin yeniden yapılandırılması gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, size şunu sormak istiyorum: Dünyadan bahsettiniz ama biz Türkiye olarak hep açıkçası medeniyet olarak da, demokrasi olarak da, ekonomik kriterler olarak da hedef aldığımız kriter Avrupa Birliği kriterleri; bu konuda acaba birtakım rakamlarınız var mı, çalışmalarınız oldu mu? Avrupa Birliğindeki ülkelerde bu mevsimlik tarımsal işçilerin durumu nedir, gelişimi nedir, bundan dolayı Türkiye'nin gidişatını nasıl görüyorsunuz? Bugünün bir fotoğrafını çektik ama bundan sonraki süreçle ilgili olarak, gidişatla ilgili olarak sizin açıkçası beklentileriniz, gelecek beklentileriniz nedir, bunu çok merak ediyorum. Amerika'dan örnek verdiniz, şunu biliyorum: Özellikle Amerika'nın güneyinde Meksika'dan getirilen kaçak işçilerle tarımın yapıldığını, aslında bu konunun Amerika'da bile, dünyanın en önde gelen tarım ülkesinde bile en büyük problem olduğunu çok net olarak biliyoruz. Dolayısıyla, özellikle, dünya genelinden daha ziyade Avrupa ve Amerika'yı daha somut alarak acaba rakamları paylaşmanız mümkün müdür? Bunu sormak istiyorum.

Mesafelerin burada etkisi nedir acaba? Avrupa'da nedir? Türkiye'de şimdi baktığımız zaman çok büyük bir mesafe var, doğudan, güneydoğudan batıya doğru çok yoğun bir mevsimlik göç var, bununla ilgili olarak birtakım çalışmalar yapılabilir mi, bunu sormak istiyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum sunumlarınız için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, buyurun.

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Hocam, üzgünüm, hakikaten bu sunumda burada olmayı çok arzu ediyordum ama elimizde olmayan nedenlerden dolayı katılamadığım için üzgünüm ama danışmanımdan haber aldım, bu sunumu zannediyorum bizlere göndereceksiniz, biz de oradan faydalanacağız çünkü Önder Bey'in kafasında şimşek çaktığına göre demek ki bu sunumun son derece özel bir sunum olduğunu düşünüyorum, çok şeyler kaçırdığımı kabul ediyorum.

Hocam, benim bir iki konuyla ilgili sizin görüşlerinize ihtiyacım var. Bunlardan bir tanesi, mevsimlik işçi dediğimiz zaman Adıyaman, Şanlıurfa'dan bahsediyoruz, acaba burada ikamet ettikleri için mi, yoksa mesela, Bursa bir tarım kenti Önder Bey'in dediği gibi, böyle bir sıralama var mı yani kaçınıcı sıradayız mevsimlik işçinin gelmesi, çalışması anlamında? Bunu öğrenmek istiyorum, bir.

İki: Bursa Tabipler Odası her yıl geçici ve mevsimlik tarım işçileri üzerine çalışmalar yapıyor, zannediyorum onlarla ilişkileriniz var ama Uludağ Üniversitesinde böyle bir çalışma varsa, bu konuda bilginiz varsa onu öğrenmek istiyorum Hocam.

Hocam, bir de bu şeyde 7'nci madde, mevsimlik tarım işçilerinin tarla dönüşünde dinî eğitimle ilgili, gerçi Levent Bey de bahsetti, şunu öğrenmek istiyorum: Mesela, burada sosyal, halk eğitim kursları alınamaz mı, burada saz çalmak, müzik eğitimiyle ilgili başka çalışmalar yapılamaz mı? Yani sadece dinî eğitimle bunu din görevlisine bırakmak çok yanlış olur. Bu konudaki fikrinizi almak istiyorum.

Bir de onun hemen 9'uncu maddesinde "Kasım-nisan aylarında okuma yazma kursları açalım." diyorsunuz, Hocam ben de şöyle diyorum: Mutlaka açın ama mesela, Bursa'ya gelen mevsimlik işçiler, aileden iki kişi çalışıyorsa üç kişi de onun yanında geliyor, orada ikamet ediyor. Peki, bunlar için o bölgelerde okuma yazma kursları açılmaz mı? Mevsimlik işçiler için, atanamayan öğretmenler var, bu öğretmenlerden yararlanılmaz mı? Böyle bir uygulama yapılamaz mı veya bize bu konudaki öneriniz ne olur? Biz de ona göre diyelim ki altı ay da olsa, sekiz ay da olsa o arkadaşlarımızdan istifade ederiz diye düşünüyorum.

Son olarak da Sayın Hocam, bu konuda görüşünüzü almak istiyorum, tarımda gelinen nokta ithale gidiyor, her şeyi ithal ediyoruz; acaba mevsimlik işçi ithal edecek miyiz? Bu konudaki görüşlerinizi de...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – İhraç etmekten korkuyor Hocam.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – İhraç edeceğiz ama onu da söyleyeceğim.

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Çok teşekkür ediyorum.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Kılınç, tekrar söz şeyiniz var herhâlde, buyurun.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 16

Sayın Hocam, şimdi, sunumunuzda çok önemli bir tespitiniz vardı, Adıyaman ve Şanlıurfa'da mevsimlik tarım işçilerinin yüzde 71,9'unun yeşil kartlı olduğuna yönelik...

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Şimdi onlar SGK'lı, otomatik geçtiler.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Şimdi, Türkiye'nin en önemli sorunlarından bir tanesi yeşil kart konusu ve hadisenin asıl vahameti yeşil kartlıların kayıt altına alınmaktaki direnci. Kayıt altına girmek istemiyorlar bu yeşil kart sahibi çalışanlar. Bu konuda bir çalışma yaptınız mı veya bir öneriniz olabilir mi?

Teşekkür ederim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Hocam, sunumun başında olmadığım için bilmiyorum bu konuda fikirlerinizi söylediniz mi.

Tanım ile ilgili yani mevsimlik tarım işçisi tanımıyla ilgili sizin görüşünüz nedir? Yani, gezici olan mı, ilden ile giden mi? Çünkü çok farklı tanımlarla karşılaşıyoruz. Bir de sayısal tespit konusunda.

Tabii hepimiz hemfikiriz. Urfa'da, Adıyaman'da çok olduğuna ama genel itibarıyla diğer illerde bu anlamda bir çalışma olmadığı için belki daha fazla olan yerler de çıkabilir. Yani genel sayı anlamında...

Siz, mesela "Mevsimlik tarım işçisi sayısı nedir?" dediğiniz zaman tahmin olarak hangi rakamı söylüyorsunuz Türkiye geneli açısından.

Yeşil kartla ilgili de şunu ifade edeyim: Tabii genel sağlık sigortası uygulamasına geçildiği için aslında uygulamada sorun yaşanmaması lazım. Kanundan kaynaklanan bir sorundan ziyade o mevsimlik tarım işçilerine yönelik buldukları yerlere sağlık hizmeti sunulmasında sıkıntı var benim bildiğim kadarıyla. Değilse, GSS kapsamında... Yani yardımlarını alamama gibi bir durumları söz konusu değil, sadece hizmetin ayaklarına getirilmesinde yani ikamet değişikliği olduğu için orada sorun var diye biliyorum.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Hocam, tabii belki de en önemli soruydu, onu atladım açıkçası. Mustafa Bey'in söylediğini, aslında aynı şeyi sormak istiyorum. Maalesef bu işin, bu sektörün en büyük problemi istatistiki sağlam bir bilgi yapısının olmaması ve bundan dolayı da işte hepimizin merak ettiği, Komisyon üyelerimizin merak ettiği konunun başında, ne kadar mevsimlik gezici tarım işçisi var? Dün Çalışma Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız geldi, ona da biz bu soruyu ifade ettik, maalesef o da bu konuyla ilgili olarak böyle bir çalışma olmadığından dolayı kesin bir şey söylemediğini ifade etti. Size tekrar ediyorum: Sizde acaba böyle bir bilgi var mı? Siz bu çalışmayı uzun yıllar sistemli, düzenli ve kapsamlı bir şekilde yürüttüğünüz için çok net olarak rakam ifade edemesek bile -ben batıdaki bizim çiftçilerimizden aldığım iznimle- "Artık, eskisi gibi biz doğudan, güneydoğudan işçi bulamıyoruz." söylemlerine istinaden çok net olmamakla beraber, siz böyle bir rakam veyahut da yaklaşık olarak düşüncenizi, sezgilerinizi ortaya koyabilir misiniz?

Çok teşekkür ediyorum.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Neredeyse yarıya yakın bir hizmet sunulma durumu var yani 157 bin... İşte, o yarım mıdır...

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Değil tabii, yüzde 1... Program kapsamında, programın etkisini değerlendirerek ulaşmamız gereken sayıydı o ve biz ona ulaştık, tabii ki o değil.

BAŞKAN – Sayın Şimşek, buyurun.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Teşekkür ediyorum ben bütün sorular için. Tabii ki şimdi sırayla gitmeye çalışacağım ama özür diliyorum, bazılarını atlarsam sonrasında tekrar hatırlattığınızda onlara da cevap vermeye çalışacağım.

Tanım önemli, kim mevsimlik tarım işçisi, mevsimlik gezici tarım işçisi. Ben çok tanımlar yaptım kendi adıma ama bizim sonucumuz ne, varmak istediğimiz ne? Bu insanların, bu grubun yaşam kalitesini yükseltmek. Şimdi böyle baktığımızda tanım değişiyor çünkü şehirler arası gidip gelen yani Bursa'dan kalkıp Adıyaman'a gelen de var. Size başka bir örnek bu sene yaşadığımız: Ben Urfa tarlalarında gezerken çadırlar gördüm, Yozgat'tan gelmişler. Dolayısıyla, hani, bu ürün desenine göre, yarın GAP tamamen 1 milyon hektar alan sulamaya açılıp sulu tarım başladığında Bursa'dan da gelecek, başka, İstanbul'dan da göç gelecek. Onun için bu tarımsal üretimin niteliği, o yılki ürün, iklim her şeyle ilgili ama tanımda bir ilden başka bir ile gitmek diye baktığımızda, GAP bölgesi için veriyorum yine, toplam tarım işçilerinin yüzde 19, yaklaşık yüzde 20'si... Yüzde 20'si de örneğin nasıl? Şanlıurfa il merkezinde olup Siverek'e gidiyor ya da bir ilçeden merkez tarlalarına geliyor. Sonuçta kamu hizmetine erişimden uzaklaşıyor ve tarlaya geliyor. "Tarla" demek zaten kamu hizmetine uzak demek. Onun için...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: ArıştırmatarımSayfa: 17

Ve tarım işi, çok güzel ifade ettiniz Sayın Milletvekilim, gün ağarırken başlayıp hava karardığında biten bir iş. Mesai kavramı sekiz-beş değil. Gün ağarır. Dolayısıyla, bakın, burada şöyle bir tanım yaparken ben sıkıntıya düştüm: Sabah Bozova'ya örneğin, Urfa için konuşuyorum, bir mahalleden kalkıp Bozova'nın tarlalarına gitmek için, erişmek için çünkü tarlada 10 kilometreyi bir saatte gidiyorsunuz. Çünkü yol yok, asfalt yok. Yani tarlada araba kullanılıyor. Dolayısıyla da sabah ağarırken işe başlamak için gece üçte toplanıyor bu işçiler ya da dörtte toplanıyor. Kararınca gece eve ulaşmaları onu buluyor, on biri buluyor. O zaman zaten çalışma süresi ortalama on iki saat değil. Bu şekilde eğer il içinde göçerse on yedi saate çıkıyor. Dolayısıyla ben şöyle tanımlıyorum: İkamet ettiği adresten kalkıp tarım alanına –neresi olursa olsun- giden işçi olarak tanımlıyorum. Çünkü diğerinde iller arası göçe bağlı sorunlar var, burada da gece üçte kalkıp kararırken evine geldiği için yine çocuklarının okul sorunu var, yine sağlık hizmetine erişemiyor. Yine, valiliğe gitmesi gerekirken örneğin o saatte bir dilekçe için, erişemiyor. Dolayısıyla hizmete erişim anlamında tanımlama yaptığımızda... Ben onun için bütün yazılarımda “mevsimlik tarım işçisi” diyorum çünkü bu sene mevsimlik tarım işçisi il içindeyse seneye Yozgat'a gidebilir yani bunun bir kaydı, bunun... “Sen bu sene sadece Bursa'ya gidebilirsin.”, böyle bir şey yok. Ürün, talep nereden olmuşsa buna göre değişiyor. “Kendi arazisi dışında çalışan” diyebiliriz yani evi burada, kalkıyor, tarlasında çalışıyor. O ayrı bir şey. O kendi nam ve hesabına. Ha, o olay daha büyük. Ona yönelik zaten başka bir...

Eğer biz tarımı önceliyorsak tarıma yönelik hizmet sunumlarımızı yapılandırmak zorundayız. Bütün sağlık araştırmalarımızda, en son Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2013 yayımlandı, yine kırsal arka planda. “Kırsal” derken, kırsal ne demek? Kamu hizmetine, kentsel hizmete uzak insan demektir. Tabii ki risk altındadır.

Dolayısıyla, ben tanımda “mevsimlik tarım işçisi” deyip, böyle bir isim koyup ikiye ayırmak gerektiğini düşünüyorum. O hizmeti planlarken, kişiye özel bir tanım değil bu, iller arası mevsimlik tarım işçiliği yapanlar, diğer illerde, buldukları yerin ilçelerinden... Bir de çünkü il merkezinde oturup, ilçe bir buçuk saat zaten, iller arası gibi, dolayısıyla da evinden çıkıp bulunduğu ilin tarım alanlarında çalışan deyince, hani o zaman ne oluyor? Sosyal yardım kesilmiyor yine o ilde kaldığı için. Hizmeti planlarken altını açmak gerektiğini düşünüyorum. Aksi türlü, “mevsimlik tarım işçisi” tanımını... Yani diğeri de gezici çünkü. Diğeri de köyden çıkıp merkez tarlalara geliyor, merkezden çıkıp ilçenin tarlalarına gidiyor ve benim yaptığım çalışmalarda, gece üçte çıkıp onda evine dönenler tarla başında kalmak istiyor, “Çok yoruluyoruz.” diyor çünkü “Üç dört saat yatak yüzü görüyoruz. Çadır olsa keşke, hemen orada yatarız. İş bitene kadar çadırdaki kalalım.” beklentisi çok ve Urfa'da çok büyük bir alan sulamaya açıldı. Dolayısıyla tarlalarda, çadırlarda artık çok sayıda insanı her sezon görebiliyoruz.

Onun için, tanımı bence hizmeti planlama aşamasında ikiye ayırmak, buldukları ilin tarım alanlarında çalışanlar.. Çünkü kamu hizmeti farklıdır, bir de diğer illerde çalışanlar ama şöyle bir sıkıntımız var: Bu tarım işçisi alma verme konusunda artık Batı'da -Amerika çok geçtiği için, ben de eğitim aldığım için söyleyeceğim- slogan şöyle: “Artık torunlar dedelerinin işini yapmak istemiyor.” Ben bu sloganın Batı için de geçerli olduğunu düşünüyorum çünkü yıllarca aslında şöyle bir yanlış bilgi ve belki öngörüye dayalı bir yanlış stratejiydi bunlar, kırsalda olmak, çiftçi olmak dezavantajdı yani işte bu eğitimsiz...

Ben okul müdürüyüm Harran Üniversitesinde, öğrencilerime diyorum ki: “Babanızın işi var mı?” Hani onlara burs veriyoruz. Cevap şu: “Hayır.” Çocukları topluyorum yanıma. “Ya yavrum, hiç mi sizin tarlanız yok?” “Ha tarlamız var Hocam da işimiz yok.” Şimdi biz tarımı bir iş olarak tanımlamamışız. Dolayısıyla, önce buradan başlamak gerekiyor. Tarım bir iştir ve Türkiye bir tarım ülkesidir, öyledir, ikinci istihdam alanıdır. Topraklarıyla, suyuyla, güneşiyle, doğasıyla da buna uygundur ve benim her yılki acım o kapılardan dönen tarım ürünleri ve tarımsal alanların yok oluşu. Onun için diyorum ki eğer biz... Bu öneri mevsimlik tarım işçisini içeriyor çünkü otomatikman onun hayatını iyileştiriyor, onun için İŞKUR üzerinden kurslar, onun için destekleme önce, çiftçi eğitiminin zorunlu olup paranın teslim edilmesi, işçisiyle yetiştirilip fabrikaya sokar gibi tarlaya işçiyi koymak gerekiyor. Bu noktada da tanım... Ve diğer ülkelerde de örneğin Amerika'nın yasalarını biliyorum, Kanada'nın, Hollanda'nın, İngiltere'nin, birçok ülkeyi biliyorum. Avrupa ülkelerinde yüzde 4'lerde biliyorsunuz, Avrupa Birliği ülkelerinde tarım. Ülkenin içinde Kuzey İtalya mesela hep tarım ama Güney İtalya turizm, hizmet sektörü aynı bizim ülkemiz gibi yani her ülkenin içinde belli bölgeleri tarıma ağırlık vermiş ve yasaları çok yıllar önce, yüzyıl önce çıkmış birçoğunun, hepsi, onlar da hizmeti sunum aşamasında ikiye ayırmış. Mevsimlik tarım işçisi: 1) Yurt dışı... Onlar da, ifade ettiğiniz gibi, Meksika, diğer ülkelerden çok fazla tarım iş gücü alıyorlar. “Yurt dışından gelenler”, bir de “ülke içinde yer değiştirenler” diye tanımlamışlar. Bizim de yasalarımızda gerçekimiz böyle olduğu için...

Yani benim çalışmalarım bizde de şu anda diğer illere, GAP için yüzde 20 ama Konya... Bu sene yedi ilin tarım alanlarındaydım. Ayrı yaşıyorlar tabii, yani orada bir... Çünkü akraba işi de bu. Hepsi toplanıp gidiyorlar. Bursa'nın mahallesinden gelen bir yere çadırlarını kurmuş, Urfa'dan gelen bir grup bir yere kurmuş, dolayısıyla da Bursa diyelim... Onlar benim... Yüz kişiden 1'i yoktu, Konya'da vardı. Konya'da birçok yerde gördüm. Kendi alt sosyoekonomik düzeydeki

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 18

mahallelerinden onlar da işe gidiyorlar ama gece evlerine dönüyorlardı. Suriyeli zaten yüzde 30'lardaydı. Bu yılki, önce yoktu 2011 araştırmamızda böyle bir sorun, daha kimse gelmediği için Suriyeli yoktu ama bu sene var, bu sene var. Bu, doğal bir süreç. Neden çok doğal? Şöyle bir şey oluyor: İnsanlar çalışmak istiyor. Yaşamak için paraya ihtiyaç var. Türkiye de bir tarım ülkesi. Ortadoğu da öyle, onların çoğu tarımda çalışmış zaten Suriye'de. Ee, buraya gelince de tarıma gidiyor. Orada ayakkabı boyacıysa Urfa'da da ayakkabı boyuyor, doktorsa doktor olarak çalışmak istiyor. Suriye'de de tarımsal üretimde çalışan çok olduğu için buraya geldiklerinde yine tarım alanlarında çalışmaya başladılar ama tabii ki bu yasal değil. E diğeri de yasal değil yani diğeri de kayıtsız yani bizim kendi mevsimlik... Türkiye Cumhuriyeti vatandaşına "kendi" diyorum yani yanlış anlamayın, çünkü ben akademisyen olarak tarlaya baktığımda ister Suriyeli olsun ister Gürcistanlı, Meksikalı, benim için mevsimlik tarım işçisi, aynı hizmeti hak ediyor, hiç farkı yok. Onun için de sosyal birtakım sorunlara bağlı olarak mevsimlik tarım işçilerinin kim oldukları da değişir. Ülke vatandaşıyken başka bir ülkenin vatandaşları da çalışmaya başlayabilir. Denetlemek kırsal olduğu için zor zaten, denetleyen yok, daha bir serbest alan. O nedenle yurt dışındaki kanunlar da ikiye ayırmış işte. O ülkenin vatandaşı olmayıp gelip çalışanlar, çünkü onlara hizmet daha farklı. Vatandaş olmadığı için hiçbir hizmete erişemiyor. Onlara ayrı bir düzenleme getirmek gerekiyor. Kendi ülkesinin vatandaşlarına ayrı bir düzenleme, o ilin etrafındaysa farklı bir düzenleme getirmek gerekiyor. Onun için genel olarak adına mevsimlik tarımda çalışanlar deyip, üç kategoride... Suriye gerçeği de var ve olacak gelecekte, benim öngörüm. Dolayısıyla da üçe ayırıp biz de diğer ülkelerden tarımda çalışmaya gelenler... Belki şu anda yazmak zor ama bunu hafızada tutmak belki gerekiyor şu aşamada. Diğer illerden gelenler, bir biçimde yer değiştirenler diye düşünmekte yarar var diye düşünüyorum.

GAP bölgesinden diğer illere tarımda çalışan eğer o aile zaten elli yıldır Yozgat'ın... Yani bunlarda 5 kişiden 1'i dedelerinin tarlalarına gidiyor, artık akraba gibi olmuşlar ve ben izinle bu ifadeyi kullanmaktan hiç çekinmiyorum: Eğer Şanlıurfa'da ve Adıyaman'da bazı grupların... İşte sorunlar daha azsa mevsimlik tarım işçileridir çünkü onlar Türkiye'nin her yerini biliyorlar ve çok barışıklar yani inanılmaz bir grup çok kolay hizmet ettiğimiz ve kolay anlaştığımız bir grup. Onun için özellikle uzun süredir mevsimlik tarım işçiliği yapmış, Yozgat, Konya, Bursa, Denizli, İzmir, o kadar çok yer var ki, bütünleşmiş orayla, can atıyor gitmek için. Yani "Aydın'a gitmek istiyorum." "Niye?" diyorum. "Hemen paramızı verirler, su getirirler, çadırımızı kurarlar, bize çok iyi davranırlar." Dolayısıyla bazı olaylar –bu damgalama, etnisiteye gelmek istiyordum- dönemsel olarak yaşanan birtakım olaylar olmuşsa, bu –hepimiz insanız- onları da etkiliyor. Yerel yöneticisini de ekliyor, tarım işçisini de etkiliyor ama eğer o tarım işçisi orada zaten insanca, sudur, tuvalettir, bunları alıyorsa, bunları duymuyor. Böyle de bir güzel yanı var. Onun için, ben, bütünleşme, şeylerde de, dezavantajlı gruplara eğer temel insan hakları gereği almaları gereken hizmete erişirlerse, böyle bir eşitsizliği ortadan kaldıracı hizmetlere erişirlerse sorunun azaldığını da söylemek istiyorum.

İyi uygulama örneği: Ben Iowa eyaletinde bu konudaki eğitimlerimi aldım. Iowa tipik bir Karadeniz yani Trabzon, Ordu işte. Ama mısır ağırlıklı, hayvancılığın çok olduğu, onun için hayvansal risklerle daha çok çalışıyorum çünkü GAP da artık hayvancılığa çok yatırım yapıyor. Dolayısıyla da orada çok fazla sayıda yurt dışından göç... Yani Meksika'dan göç var ama nasıl ki şu anda Harran Üniversitesine kurduk, Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama ve Araştırma Merkezi, orada Iowa Üniversitesini çiftçiler kurmuş. Çiftçilerin hepsi hoca zaten. En az lise mezunu, kartvizit filan veriyorlar, çok profesyonel çalışıyorlar. Üniversiteyi çiftçiler kurmuş. Dolayısıyla, örneğin tohum ekmeden önce üniversite senatosu karar veriyor yani hep birlikte topluyorlar. Biraz bilimsel kanıtlara dayalı her şey yürütülüyor ve çiftçiler bütün projeleri destekliyor çünkü onlar için orası bir fabrika. Kanada mevsimlik tarım işçilerinin çok olduğu bir ülke ve mevsimlik tarım işçilerine hizmetlerin de olabildiğince yasal anlamda iyi organize edildiği bir ülke. İngiltere, Fransa, İtalya, bunlar zaten... Bir milletvekilimize katılıyorum, ben "sosyal sorumluluk" derken, kurumun görevidir. Onlar da attığı her adımda insanın sağlığını düşünür hareket etmeleri için bunlar görev olmalı. Gübreci eldivenini koysun, iş önlüğünü koysun, pestisit satan gözlüğünü içine... Bunu kastediyorum sosyal sorumluluk, onun için "Demiyorum." dedim, hani buraya öyle yazdım ama bunu böyle biliyoruz. Ama benim kastettiğim görev. Ben bu pestisiti satacaksam bu pestisit kutusunu toplamalıyım, tarlalarda, suların içinde olmamalı. Bu yönetmeliğe göre çiftçiye 10 kilo fungusit, mantar ilacı sattım. O paketi getirip o firma almak zorunda ve imha etmek zorunda. Onu ilaçlarken kullanacağı eldiveni, maskeyi, iş önlüğünü paketiyle vermek zorunda. Kastettiğim bu. Bu bir sosyal sorumluluk değil, onun için bu bir görev olmalı demek istedim.

Bunun dışında, İngiltere, Fransa, Avrupa ülkeleri biraz tarımı makineye dayalı tarıma çevirmiş durumdalar. Onun için de iş kazalarında birinci sıradadır tarım. Bütün oralarda makineleşmeye bağlı. Ancak bir de şöyle gerçeğimiz var: İnsan için gıda çeşitliliği çok önemli, insan yaşamı anlamında ve şu anda Tarım Bakanlığı da biliyorsunuz, aile çiftçiliği yılı ilan etti ve burada temel amaç ürün çeşitliliği. Adı aile filan ama tarıma özendirilmek aileleri. Bu nedenle koydu. Ürün çeşitliliği devreye girince, sebze, meyve, tarım işçisi kaçınılmaz oluyor. Bir de organik tarım, bunlar mevsimlik tarım işçisi gerektiriyor. Onun için Türkiye'de biz tarımı öncelersek mevsimlik tarım işçimiz hep olmak zorunda, işçi. Dolayısıyla

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 19

fabrikadaki işçi gibi, hiçbir farkı yok. Ha, Batı'da, tabii ki biraz diyorum ya, haberlerde, her yerde yıllarca birazcık tarımı iş olarak gösterememiştir, buna bağlı sıkıntı var, onun onarılması gerekiyor. Yani çiftçi değildir o, tarım işverendir zaten. Tarım bir iştir, bunun için biz eğer İŞKUR'da kurslar açmaya başlarsak, iyi pamuk, iyi domates, iyi marul, neyse yani, bunlar açılıp sertifika verildiği anda statü değişir zaten. Diyor ki: "Ben patlıcan yetiştiricisiyim." Adı var artık, adı. Yani ad koymak zorundayız. Bu da özellikle Mesleki Yeterlilik Kurumu kapsamında meslek tanımları yapılıyor. Buraya da tarımla ilgili mesleklerin çok acilen girmesi gerekiyor.

Sayın Milletvekili, ben şurada özellikle devlet... Bütün önerilerim işveren dememin nedeni, işveren destekleme sistemi üzerinden devlet projelere para aktarmak yerine çiftçiye aktarmalı yani bu destek, kaç işçi, 20, yirmi beş gün geliyor, su elektrik, bilmem ne... Bu teşviki doğrudan vermeli. İl izleme kurulu, kaymakam, il tarım müdürü, bütün yöneticilerin ortak kurullarıyla bunun... Sadece çiftçi gelir, kaymakamıma, "Ha işte bak, 100 işçim geliyor." Kaymakam onu yönetir çünkü işçi üzerinden desteklenmiştir. Devlet desteğini kastediyorum. Dolayısıyla da benim üzüntüm, şu anda öyle olması normal. Bundan sonra bu işin devletin sorumluluğunda, yürütücülüğünde yürümesi. Neden? Eğer biz çok fazla gruba kapıları açarsak olay artık, sanki iyi insan... Diyor ki işte: "Ahmet ne kadar iyi." Hayır, iyi insan olduğu için yapmamalı. Ben de aslında bir halk sağlığı hocası olarak yapıyorum. Yani evet, biraz içlerinde yaşadığım için duygusal olarak da onlarla birlikteyim, o ayrı ama işim olarak yapıyorum ve bu devletin işi olup kanun... Evet, sonuçta bu projelere 100 milyar dolar – atıyorum- aktarırsa bu sefer çiftçi üzerinden gidip o parayı direkt verecek. Çiftçi de ben suyu nereden bulayım diye düşünmeyecek. Diyecek ki: Al, klor, 100 ailen geliyor, klor dediğim şey, içinde 40 tablet var, 40 gün yeter bir işçiye, 1,5 lira. Yani bunlar küçük paralar, kastettiğimiz şeyler. Onun için bunun maliyet analizi yapıлып çiftçi desteklemeden iş müfettişleri aracılığıyla denetimini kastediyorum ben aslında.

ILO'dan 2012 yılında Tarım Sağlığı ve Güvenliği 1'inci sempozyumunu ben düzenledim, dünyada 167'ncisi düzenlendi, Türkiye'de de 1'inci düzenlendi. Bu sene düzenleyemedim. Bunun yegâne nedeni sınırda yaşanan durum yani o kriz anında dışarıdan birini davet ettiğinizde kaygılanıyor. Hani can güvenliğini düşünüyor, vesaire. Onun için dedik ki: Bu sene öteleyelim biz bu işi. Bu sene 9-11 Nisanda Tarımda İş Sağlığı Güvenliği Çalıştayı Urfa'da yapacağız. 17 çalışma grubu, yasal anlamda, tüm bakanlıklar ilgili taraflara, 17 grubu ben komisyona da atmayı çok istiyorum, hemen göndermeyi çünkü sempozyumlar şöyle oluyor: Bilim insanları geliyor, bildirimlerini okuyor. Gezelim, tozalım, böyle bir şey oluyor. Çalıştay için sorumlusu... Örneğin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında hayvansal riskler grubuna o işi yapan veteriner hekim, hepsi gelip yazacak, çizecek, bunu ilgili bakanlıkların Meclise vesaireye sunması gerekiyor. Onun için o çalıştayda ILO'dan da katılımcı var. Bir Kanada'dan... Sayın Milletvekilim, ben bu konularda gerçekten Kanada üniversitelerinin tümünde tarımda iş sağlığı, güvenliği uygulama, araştırma merkezleri var. Bizim ülkemizde tek ama biz eğer GAP için burayı... Çünkü o merkezin amacı biraz önce konuştuklarımız. Kaza, kaza sürveyanlarını yapması yerinde, araştırmaları, TÜBİTAK'tan fon almak, araştırmaları merkez çatısı altında yönlendirmek. Bursa'daki Uludağ Üniversitesi de başvurmalı, x üniversitesi de. Biraz bilime, işin tabii, biraz ortaya doğru itiverirsek ben çok iyi işler yapılacağına inanıyorum ve onun için size gönderdiğimiz raporda Sayın Rektörüm de ifade etmişler, bu, Türkiye'de ilk. O nedenle binasının yapıлып... Çünkü benim hayalim iki yıl sonra oranın enstitü olup Türkiye'nin her yerinden master, doktora öğrencisi yetiştirmek, bütün üniversitelere. Onun için oranın altyapısını güçlendirmek önemli diye düşünüyorum.

ILO'nun da örneklerini zaten dinleyeceksiniz ama sunuya koydum, 2 tane tavsiye kararı ve bunlar aslında, baktığınızda biri 2001, biri 2006 yani bunlar çok eski değil. Amerika çok önceden yapmış. Niye? Tarım, her şeyini tarım üzerine... Onun için Amerika bana göre gücünü devam ettirecek. Niye? E üretiyor. Kim ham maddeyi üretirse güçlü olur. Benim de yegâne savım, biz ham maddemizi üretelim ve güçlü olalım açıkçası. Çıkış noktam insan sağlığı ama vardığım bir nokta o.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı nerede? Tam ortasında. Bu işin merkezinde. Neden? Çünkü 6331 sayılı İş Sağlığı Güvenliği Kanunu kuruma veriyor bu yetkiyi. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinden sorumlu bakanlık. Dolayısıyla ilk kez bu çalışmalar sonrası orada bir birim kuruldu geçen sene ama olacak. Bu niye geç kaldı? Ben de yavaş almışım, yine aynaya dönüyorum ama diyorum ki: "Tek hocasın, bir sürü işin var." Bu kadar vaktimiz oluyor. Dolayısıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı şu noktada da mevsimlik tarım işçileri Urfa'da Sayın Valimizin emriyle dün yapılacak, inşallah, bütün işveren çiftçilere yıllık, dönüm, üretim ve işçi sayıları istenecek ve mevsimi, nisan 15 mi, 20 mi, onun için bunu tespit etmede yegâne sorumlu kuruluş ben Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımı görüyorum. Çünkü ürün deseni etkiliyor. Yani bu kaydı falan yok, işe sınavla girmiyorsunuz. Personel, prensipler, böyle karar, kadro tutamıyor. Onun için işveren üzerinden gidilmesi ve tam ortasında olduğunu bildirmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 20

Çiftçi eğitim şubeleri var, biliyorsunuz zaten. Çiftçi eğitim şubelerinde şu anda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında iş sağlığı güvenliği uzmanlarına bir tarım modülü geliştirdim ben, geçen yıl kendilerine verdim, şu anda uyguluyorlar. Çok da akli başında, bu işi bilen insanlar yapmaya başladılar. Bir anda, ağrı kesici değil, bir anda ağrılar kesilmeyecek. Bir kültür oluşturuyoruz diyoruz. Çiftçiyi değiştireceğiz, mevsimlik tarım işçisini değiştireceğiz, dine... Din görevlilerine orada geleceğim.

Tarım işçisi kadercidir, eğitimsizdir. Ben o kaderciliği nasıl değiştireceğim? Çünkü, bakın, benim çiftçilerle... Çok da köy köy gezerim, oturuyorum bana anlatıyor: “Hoca, Allah bu sene...” Yani, bir Allah’la giriyoruz. “Allah bu sene ne olduysa bir döl attı, bir döl attırdı...” Şimdi, Allah hayvanlara döl atmış. Ben soruyorum: “Nasıl döl attı?” “Ne zaman döl attı?” Bir ay önce oraya ot ilacı yapılmış yani otlar ölsün diye tarım ilacı yapılmış, gitmiş koyunlar orada otlamış, düşük yapmış hepsi. Şimdi, dolayısıyla, bir taraftan... Benim eğitimim şöyle, okuyabilirsiniz modülü, yedi temel “component” var. Hastalıklar kader değildir, akılla ilgilidir. Bir şeyleri vardır, bir yol, sen doğru olanı seçersen bu senin kaderindir, onu anlatıyor bizim ilahiyat hocaları.

İmam nikâhı kıyamazsın. Neden? Sağlık açısından sen şu sorunlara neden oluyorsun, bu eğitimin içi bu. Veyahut da... Başka ne var? Şiddete uğrayan kadın –tarımda çok- koşa koşa geliyor “Kocam beni boşasın mı?” Din görevlisi köyde hep var ya, benim çıkışım o. Şimdi, bir öğretmen sabah gidiyor, akşam geliyor, doktor ya gidiyor ya gitmiyor, hemşire ayda bir gidiyor, oradaki imam hep var. Gece gündüz o toplumun... Biri borç alacak -ben bunları yaşıyorum- “İmam efendi, sen ne dersin bu konuda?” diyor. Şimdi, yaşama ilgili bu kadar şeyler sorulurken benim asıl derdim o yanlış kader algısını yıkmak. Hastalıklar önlenemez, insanlar okursa akli gelişir yani bu mesajı verdim. Onun için, bizim yaptığımız eğitim onları sürekli kullanmak değil. Örneğin, ben onları cuma namazında arıyorum, diyorum ki: “Anne öldü orada, lütfen hocam anons eder misiniz bütün erkekler hamile eşlerini aile hekimine hemen göndersinler.” Bunu söylüyor, aksi türlü başka bir eğitimi kastetmiyorum. Onun için de bu çok gerekli tarım toplumlarında, onu söylemek istiyorum, yirmi dört saat din görevlisi olduğu için köyde.

Sorulan başka bir şey, çiftçi hani gelir, Sayın Milletvekilim, Konya Milletvekilim... Konya bu projenin içinde, bu sene çok başarılı oldu onu da söyleyeyim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Neresinde?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Dört ilçesi.

İşveren, çok haklısınız, mevsimlik tarım işçisinin eğitim düzeyi yüzde 70’i okuma yazma bilmiyor, çiftçinin de yüzde 60’ı okuma yazma bilmiyor. İşte onun için bu önümüzdeki dönem merkezi kurma amacımız tüm çiftçilerde... Çiftçinin şunu öğrenmesi gerekiyor: Ben destek alabilmek için bu ailede 1 kişi en az ilkokul mezunu olup şu eğitimleri almış olacak, bunu da İŞKUR’lar yapacak. Götürecek sertifikasını, iyi tarımı, pamuğu öğrenirken iş sağlığını öğrenecek, güvenliğini öğrenecek. Kırk saatlik falan eğitimlerden söz ediyorum. Her ilde hemen hemen çok sayıda ziraat fakültemiz var, tıp fakültemiz var, her bir şeyimiz var. Dolayısıyla da üniversiteleri işin biraz merkezine çekmek gerektiğini düşünüyorum. Bunu yıllar önce de düşünüyordum, şimdi akademisyenim ama önce de düşünüyordum onu demek istiyorum.

Suriyeliler konusunda, evet, çalışıyorlar, duyuyorum, çalışacaklar da, onu da söyleyeyim.

Bursa Karaca’da Türk Tabipler Birliğiyle zaten ben bu çalışmalarını halk sağlığı kongrelerinde... Oranın TTB Başkanı da Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanımızdı. 2002’den itibaren bütün kongrelerde hekim yetiştirirken, ebe yetiştirirken, hemşire yetiştirirken aman tarım çalışanını unutmayalım deyip bu sorunları ortaya koyuyorum, onlar da biliyorlar. Bursa’nın Romenler... Yani, bakın, her ilde etnik, oraya yani... Urfa’da artık tekstil fabrikaları çok kuruldu, Üçüncü Organize Sanayi de açılıyor. Tabii ki işçi azalacak çünkü Urfa’nın kendisi tarım ili, göç almaya başlayacak ama sonuçta tarım işçisi devam edecek. Bu sefer Bursa başka yerden gelecek, Karadeniz, Gürcistan’dan. Yani, şimdi, ürün toplanmak zorunda ve kırsal... Yani bence biz nasıl daha iyi tarım üretimi yaparız deyip politikalarımızı öyle belirlemek gerektiğini düşünüyorum.

Millî gelirimiz... Bir çalışmayı söyleyeyim sadece, Kanada ve Kuzey Amerika’da yapılmış. Bir kayıt altılığımızı sağlayamadığımız için çok yapamıyoruz. Benim ishale ilgili var sadece. Bir aileye bir kutu klor alıp, teslim edip su hijyenini öğrettiğinizde ishal olmuyor. Bir ishalin maliyeti, hastaneye yattığı anda -giriş, çıkış, serum, aşı hepsini kastediyorum- 100 TL’nin üzerinde benim olgularım var. Şimdi, onlar güzel bir maliyet analizi yapmış, biz de çevirmeye çalıştık. Diyor ki: Tarımda sağlığa, eğitime, neyse, 1 dolar aktardığında bin dolar kazanıyorsun. Böyle bakmamız gerekiyor. Yani, ben burada, hastalıkları önlediğimde, çocuk işçiliğini önlediğimde ne kadar para kazanacağım? Hiçbir şey yaptığımda tarımda artı değerimiz kalmıyor çünkü çiftçi kendini korumadığı için yazın çalışıyor, kışın hastanelere veriyor bütün parayı. Ortezler, protezler, eli kopmuş, ne bileyim gözü katarakt olmuş. Ee, güneş katarakt yapar, güneş gözlüğünü sosyete işi biliyor, hanı, koruyucu ekipmanda kültür yok. Dolayısıyla da şöyle bir maliyet analizi o ülkelerin var: 1’e 100 olduğu yönünde. Onların

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 21

broşürleri de böyle. Geçen yıl ben de böyle bir broşür hazırladım çiftçilere, tarımdan daha çok kazanmak için tarımda çalışana ve kendi sağlığınıza yatırım yapın çünkü küçük bir hastane maliyetiyle bile karşılaştırmak mümkün, 1'e en az 10 olduğunu görüyoruz. Onun için millî geliri biz böyle harcayacağımıza böyle harcayalım. Yani tıbbi cihaza vesaireye harcayacağımıza, o çocuk eğitim alamadığı için hırsızlık, bilmem ne, sosyal sorunlara dönük harcayacağımıza "Biz o 1 doları onun eğitimine aktaralım."ın ben ülke politikası anlamında olması gerektiğini savunuyorum.

Makinelî tarım bizim ülkemize de gelecek, Urfa'ya bile, Sayın Milletvekilim söyledi. Ama makinelî tarımın bir handikabı... Şimdi niye Kuzey Amerika ve Kanada tarım işçisi göç politikası yapıyor? Ben bilmem çünkü ben ziraat mühendisi değilim ama ziraat mühendisi hocalarımdan öğrendiğimi söylerim; eğer makine, bu alet pamuğu toplarsa iplikler koptuğu için birinci sınıf yerine üçüncü sınıf ürün yapılmış. Yani örneğin tıbbi malzeme de yapılamaz hâle geliyormuş, pahalı olan tıbbi malzeme. Dolayısıyla da birçok ülke elle toplamaya geçti tarımsal üretimden elde edilen kazancı artırmak için. O cihazlar üretildi, bizim gibi ülkeler alacak tabii yani. Onun için ben diyorum ki örneğin bu makinelî tarım ne kadar gereklidir? Pamukçuyu alalım, fıstıkçuyu alalım. "Hocam, bunun şeyi nedir, bununla olursa nedir, bununla olursa nedir?" Onların görüşlerine göre biz tarım aleti alalım, onların görüşüne göre ona para aktaralım. Hatta her çiftçi diyor ki, bana dediler ki: "Hocam, traktörde kabin olacak diyorsun. Ne komik!" Hiç komik değil çünkü Tarım Bakanlığımız ne yapıyor? Çiftçi desteği veriyor. Ortak kiralama usulünde kirasını alır uygun makinelerin bütün koruyucu ekipmanlarla. Şimdi Ahmet Bey senin tarlanda, üç gün bunu yaptırır. Her çiftçinin niye kocaman bir traktörü olsun? Neden bir römorku olsun? Buna da İŞKUR sertifika verir; traktör kullanıcı, operatör, bu insanlar İŞKUR üzerinden kayıtlı bu işi yaparlar. Onun için çocuk işçiliği de böyle sona erer, traktör kazaları da. Orada da işveren çok önemlidir, satış yapan, bunun ekipmanını koymayan... Ne yapıyor şimdi? Mesela Sağlık Bakanlığımız listeliyor, şu çıktı şu suda, bilmem ne, yayınlar bu traktörde şu yok; bu da özendirici bir şey olabilir diye düşünüyorum.

Su kullanımı çok önemli, suyla ilgili sorulduğu için... Sulu tarım ve kuru tarımın ortaya çıkardığı ve makine kullanılıp kullanılmaması değişiyor sulu ya da kuru olmasına göre. Su en değerli varlık, onun için güneydoğu çok önemli zaten, 2 tane kocaman Dicle ve Fırat geçiyor oradan. Onun için de sulama birliklerinin burada devreye girmesi çok önemli. Neden? Örneğin hani artık üç yüz yıl öncenin hastalıkları görülemez. Yani bunun nedeni tedbir alınmaması. Şimdi, sulama birlikleri... Bulaşıcı hastalıklardan yola çıkıyorum ama yani konum böyle, böyle bağlayabiliyorum. Şimdi sulama yapan çiftçi için belli bir niteliği var çizmenin. Urfa'da fabrika yok, Türkiye'de bunu üreten 1 fabrika var. "Kurucu ekipman" diyoruz, "tarım ülkesiyiz", tarıma dayalı malzeme üreten fabrikamız yok. Ben çiftçiye diyorum ki: "Şu nitelikte, herbisit için maske alacak. "Hoca, nerede o? Hani? Hangi fabrikadan alacağız?" Şimdi, tabii, bu riskleri düşündüğümüzde sanayisini de birlikte düşünmek zorundayız. Su tüketimi öyle, sulama birlikleri üzerinden çünkü bütün sıkıntı şu: Hani tarımı çok önemli bir iş olarak görmediğimiz için suyu salıverdük ve toprak çoraklaştı. Şimdi ben diyorum ki su salmak bir fabrikaya cihaz almak gibidir, çok değerlidir, bir hastaneye MR cihazı almak gibi, tarlaya da su giriyor. Onun için bütün bunların, eğitimli kişiler tarafından sulamanın yapılması... İŞKUR ilan edecek sulamacı kursu, onu da çiftçi alacak sigortalı. Kaç gün çalışacak senin tarlanda, kaç sulama? 20 kere. Kaç saat? 6 kere. Senin sigortan oradan primi ödenecek gibi, iş hâline getirici tedbirleri kastetmişim.

Kanada benim hani incelenmesinde yarar gördüğüm bir ülke, Kuzey Amerika, Amerika'nın da değişik eyaletleri var; bir kısmı böyle -nasıl diyeyim- böyle proje bazlı iş yapıyor, bir kısmı eyaletin sistemi üzerinden iş yapıyor. Sistem üzerinden iş yapanlar daha iyi sonuç alıyorlar, onu paylaşmak istiyorum.

Özellikle Şanlıurfa, Adıyaman dememin yegâne nedeni 2002 yılında sıtma çalışırken bütün illerden bir veri istedik. Orada gelen işçilerin çoğu Adıyaman, Şanlıurfa denilmişti ve ben de Urfa'da çalışırken hep göç, 4 evden 1'i göçüyordu 2001'de, çok yüksek bir orandı. Onun için, hâlâ Konya'da Şanlıurfalılar çok, bir de çok sevilirler çiftçiler tarafından. Diyor ki: "Biraz galiba eğitimsiz ve çok saygılı..." Yani inanılmaz, ben evlerine hep giderim, sandıktan fincan çıkarıyor, ya, bir tane fincanı var, onu sana çıkarıyor buradaki işçi, inanılmaz insanlardır. Umarım gelirsiniz ve evlerinde sizi konuk ederler. Sabun, sandıktan size sabun çıkarırlar, o misafir sabunu, çok önemlisiniz. Hele ki bir hoca girecek, hele ki bir milletvekili girecek, çok farklıdırlar. Ama mesela sosyal yardımlaşmada, şimdi, "yardım" demek gıda vesaire... Geçen yıl Konya çok güzel yaptı, her tarım işçisine bir sabun dağıttı çünkü hastalığı önlemenin yegâne yolu, sabun, su. Dolayısıyla yardımların da niteliğini biraz hastalık bazında düşünmek gerektiğini düşünüyorum.

Tarlalarda okuma-yazma kursu Sayın Milletvekilim, bunu denedik. Urfa'da da ben çok kuruluşlarla denedim. O kadar yoluluyorlar ki, kalem tutamıyor, böyle elleri çatlamış, hani okuma-yazma... Akşam uyumak istiyor, böyle uyuyorlar. Dolayısıyla ben diyorum ki şimdi bunlar herkesin kışın oturduğu bir yer var. Şanlıurfalıların özellikle Bursa, Ankara'da çok olmasının nedeni mevsimlik tarım işçisi göçüdür çünkü diyor ki: "Yedi ay burada yaşıyorum. En azından oradaki evi satayım." Hemen Polatlı'da Urfalılar mahallesi vardır, Adıyamanlılar mahallesi... Köklerine inin, mevsimlik tarım işçisidir,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: ArıştırmatarımSayfa: 22

oraya gelip, hâlâ o mahalleden gidip tarlada çalışırlar. Onun için ikamet ettikleri zaman çok önemli. Ben bir program önermişim Tarım Bakanlığına. "Hocam, bu ne yani böyle?" dediler. Dedim ki tarım işçisi hep radyo taşıyor, tabii, yani televizyon, anten falan yok. Mesela, sanıyorum Kuzey Amerika yapmıştı yıllar önce; bir istasyon kurmuşlar ve her tarım işçisine bir radyo hediye etmişler, radyoda mesajlar var, her gün müzik de var, türküler, dramalar... Yani o biraz sosyalleşme aracı ve sürekli uyarılar gitsin diye, iyi örnek anlamında söyledim.

Diğer üniversitelerde bu işler artsın diye mezuniyet öncesi eğitim modülü hazırladım. Şu anda YÖK Başkanlığında, Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun da olumlu, "Bu gereklidir." yazısı gerekiyordu. Bütün üniversitelerimizde hocalarımız o modülü okuyunca çok daha güzel hâle getirecekler, benim ona inancım sonsuz ama bir hatırlatma olsun diye, şu anda yok ama Eskişehir Üniversitesinde var. Yani oranın Halk Sağlığı başladı iki yıl önce, bizimle bazı programları yürüttü.

Özellikle toplum merkezlerinde ben çok eğitim yaptım. Kur'an kursu... Şimdi, yüzde 20'den söz ediyorum. Din görevlisi 11 programın 1'i ama kadercı yaklaşımın aşılmasına kilit, onu söylemek istedim. Toplum merkezlerimiz çok önemli, buralara kurslar açılıyor ama bu aileler 10 çocuklu, 9 çocuklu, bu kadın oraya gidemiyor. Ben üniversitede bir merkez açtım. Yani ama şimdi kapandı, ben kışın açıyorum, sezon başlayınca kapatıyorum. Onlara, Rektörümüz de sağ olsun, böyle kumanya hazırlatıyoruz, bizim üniversitemizin otobüsleriyle onları topluyoruz. Ben intern uygulama alanı yaratmak için yapıyorum ama bunu. Bir intern hekim, hekim olacak, bu halkla konuşmayı öğrensin, sağlık eğitimi versin diye yapıyorum. İşte, bu da halk sağlığı stajı diye, Rektör Bey "Tamam Hocam, işte, bu kadar kumanya yapalım." diyor, öyle yürüyen bir iş.

Tarımda biz çok sayıda tarım işçisi verebiliriz, bu büyük bir tehlike. En basit şunu söyleyeyim: Şu anda Şanlıurfa'da belli tarlalarda çalışılır, diğerlerinde çalışılmaz çünkü o tarlaları işletenler uluslararası kuruluşlar, bu işi biliyorlar; hakikaten yani çiftçinin yemeğini veriyor, saat başına -Urfa için söylüyorum- 2 bardak su içmesi gerekiyor sıcakta, onu hesaplıyorlar, her işçi için saat başı suyunu dağıtıyorlar, böyle olmalı zaten. Oraları tercih ediyorlar. Ve bir grup mesela tarım işçilerimizden "Hocam, biz yurt dışında böyle işçi alırlarsa oraya gideceğiz." Neden dedim. "Gölgelik varmış Hocam, duş yapabilecekmizmiş, sabun dağıtılıyormuş." Onları biz yaparız, ne olur gitmeyin dedim. Yani bu hâle düşmeyelim hakikaten çünkü bunlar için... Diyorum ki tarım işçiliği nedir? "Pisliktir Hocam." diyorlardı on yıl önce, şimdi öyle demiyorlar. Diyorum ki peki, fabrikada tuvalet temizlemek nedir? "Evet, Hocam. Ben gideyim, yine tarlada çalışayım." diyorlar. Bu, özendirme için değil gerçekler diye söylüyorum.

Mevsimlik tarım işçisi sayısı hep kilit, Urfa için şehirlerarası yüzde 20'si için, Urfa değil GAP bölgesi için Mardin, Diyarbakır, Şırnak, Siirt, Kilis, Adıyaman, 9 il için söyledim. Dolayısıyla sayı ürünle alakalı. Eğer biz o yıllık ürün çiftçi üzerinden işçiyi bilirsek zaten sayıyı tahmin ederiz ama bir de Aile Hekimliği Bilgi Sistemimiz var, AHBS. Biz Sağlık Bakanlığına şunu önerdik çünkü sağlık hizmeti kesintisiz sunulmak zorunda, koruyucu hekimlik hizmetlerini kastediyorum, tedavi değil: Oraya bir buton koyalım dedim. Aile hekimi kaydetti TC'sini, oraya sorsun ya. "Sen hiç göçer işçilik yapar mısın? Bu sene gidecek misin?" "Evet." ya da "Hayır." sisteme düşsün, aslında en güzeli. Herkesin aile hekimi varsa bu iş en güzel... Böyle çiftçiden de yapılır, bu da iyi bir örnek olur ama aile hekimi şunu bilir, toplam sayıyı belirlemek için bilirler. Çocuk sayısı çok olduğu için benim sayılarım yüksek olabilir, onu da söyleyeyim çünkü ortalama çocuk sayısı yani 5,9. Onun için hani 300 bin belki Çalışma Bakanlığında işçi üzerindedir ama onu 7'yle çarpın, çocuk sayısı, zaten 2 milyon olur. Onun için biz, mevsimlik tarım işi bir aile işi, ailenin tüm fertlerini düşünmek zorundayız sayılarda. Öyle 18 yaş üstünün, 15 yaş üstünün işi yani hizmet anlamında ya da okul, sosyal yardım anlamında düşünmek zorundayız.

Doğduğundan beri tarım işçisi olanlar, toplumsal barış adına yani bu çok önemli bir dinamik, onu yine söylüyorum. Bu seneki araştırmamı söyleyeyim mahallelerde: 5 tane 15-49 yaş arası kadından 1 tanesi 4'ü... Benim sorum ama şöyle: "Sizin gittiğiniz yerlerde size nasıl davranıyorlar?" "Çok iyi davranıyorlar, iyi davranıyorlar..." Yani ben onların etnik yapısını hiç söylemem. Onun için Arap, Kürt hepsi gelir çünkü ben sadece diyorum ki ben halk sağlığı hocasıyım, hepimize aynı uzaklıktayım, hiç sormam "Kürt müsün, Arap mısın?" Ama konuşurlarken duyuyorum. Etnik sormadan "Size nasıl davranıyorlar?" 5 kişiden 1'i "kötü" cevabını verdi bu sene. Ağırılık nerede? Ağırılığa bakıyorsunuz. Şimdi, o sene eğer o bölgede bir can kaybı olmuşsa, bir oğlu şehit düşmüş oluyor, bir şey yani, o çok hızlı yayılıyor. Onun için bunlara da bence böyle düşünmeyip... Kaymakam eğitimimizin birinci yararı şu oldu: "Hocam, biz artık olaya etnik bakmıyoruz." Bunu dedirtmek... Bu etnik bakış değil insani bakış yerleştirdik mi o da kalmıyor. Ama 5 kişiden 1'i "Bize kötü davranıyorlar yani çok iyi davranmıyorlar." gibi ifadeler kullandı.

"Şartlı nakit transferleri yeterli mi?" Bir kere, şartlı nakit transferi bir aile çocuğunu okutamadığı zaman ya da bir gebe muayeneye gidemediği zaman, aşya gidemediği zaman verilen bir paradır. Bu ne demek? Yoksula verilen bir paradır, evet, bu devam etmeli, 25 lira önemli. Ben sağlık araçlarının da toplum yararına çalışma kapsamında gitmesini Sayın Milletvekilim bir yıl önce bakanlıklara bildirdim ama doğal yani anlayabilmek bir süreç gerektiriyor. Toplum Yararına

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 23

Çalışma Programı'ndan bu ailelerin gerçekten yüzde 60'ı çok yoksul -yüzde 40'ı iyi bakın, yüzde 60 diyorum, yüzde 40'ının gelir durumu çok iyi ya da iyi- o yüzde 60 desteğine devam etmeli, ek gerekirse... Aslında sisteme dâhil ettiğimizde sosyal güvenlik kapsamına, böyle bir sorun kalmayacak. Yani onların ücretleri yılın ayına göre, tarım mevsimine göre belirlenip İŞKUR tarafından kayıt altına alınıp otomatik ödendiğinde, sigorta yapıldığında böyle bir sorun kalmaz ama ek teşvikler devam etmeli diye düşünüyorum.

Özellikle "Sağlık araçlarını kimden seçiyorsunuz?" dediniz. Mevsimlik tarım işçisi, yılın en az altı ayı tarlada çalışanlardan seçiyorum. On yıldır beni çok tanırlar mahallelerde, şöyle diyorum: "Size nasıl hasta olmayacağımızı öğreteceğim. Gönüllü var mı?" Önce okuma yazma bilen diyordum ama çoğu bilmeyince bu kriteri ortadan kaldırıp bu sene okuma yazma öğrettim. Çünkü inanılmaz güçlüler yani öğreniyor ve yapıyor tarım işçisi için çünkü eğitim bire bir sorunlarla ilgili ya "klor" diyorsun, gidip alıyor ve kullanıyor. "Tarlada gebe kalınmaz çünkü şunun için..." diyorsun, koşa koşa aile hekimine gidiyor. "Doktor, biz tarlaya gideceğiz, gelince gebe kalayım. Ne yapayım?" Temel sorun orada, tarıma özgü malzeme teminimizde yaşadığımızı da ben belirtmek istiyorum. Çünkü tarlada gebelik eğer riskler kontrol altına alınmazsa bu ülkenin maliyetini artırır. Özürlü insanların hakları, o ayrı bir şey ama özürlü insan sayısı engellensin. Yani niye özürlü olacak o çocuk, niye geri zekâlı doğsun ki, niye kataraktla doğsun? Onun için engellilere tabii ki destek olacağız ama temel strateji engeli ortadan kaldırmalı ve ona yatırım yapılmalı. Onun için tarımın yoğun olduğu illerde tarıma özel sosyal yardımlaşma, mesela kömür yerine, onu versin kış için ama çok yoksul, ne gerekiyor? Güneşli bir alan; şapka, böyle güneşi geçirmeyecek, güneş gözlüğü, katarakt oluyor, alerji oluyor, doktor doktor geziyorlar; güneş kremi olmazsa olmaz deri kanserlerini önleme açısından, yüzde 30, faktörü belli, alacak sosyal yardımlaşma; sabun, klor, bunların temin edilmesi gerekiyor, bu da yoksula yardım. Ben daha iyi yardım olabileceğini de düşünmüyorum o grup açısından.

Toros Tarımın logosu yok dediğim gibi. Ben çantalarımın örnek de gönderebilirim, içinde güneş kremi var böyle. Bayılıyorlar, "Hoca o çantadan verecekmış. Hadi eğitim alalım." diye geliyorlar, bir çanta... Birleşmiş Milletler, 100 TL yani 100 ne kadar? Az bir para işte, onu veriyorum diye, ben günde 5 ev gez diyorum, o 25 ev geziyor gebe bulmak için çünkü onun acısını kendi yaşamış, diyor ki: "Hocam, benim özürlü çocuğum var. Niye başkalarının olsun? Kapı kapı gezeceğim." O ruhu çok kolay oluşturuyoruz. Bir de, çok zorlu koşullarda çalışıp az para aldıkları için o 100 lira onlara "Hocam, bu da iş mi? Laf ediyoruz, gidiyoruz, doktora götürüyoruz. Hem diyorlar ki: 'Mehmet Bey'e bak, kadınları aşya götürmüş, onun oğluna kızı verelim.'" Bir de statü yaratıyorsun toplumda, o zaman bulunmaz nimet oluyor sağlık aracılığı. Bir de TYÇP olursa zaten toplumun sağlığını geliştirmek çok kolay olur diye düşünüyorum.

Arazi büyüklüğü dikkate alınarak ve ürün çeşidine göre -tekrar vurguluyorum- programlar geliştirmeli ve bütün programların amacı kültür hâline getirmek. Kamu kurumlarında kültür hâline gelmesi için eğitim şart. Çiftçilerde de kültür hâline gelmesi için eğitim şart ama bu eğitim böyle sayfalarca kitaplar, konferanslar değil, tarım işçisi böyle öğrenemez. Ona böyle hap... Sabun alıyoruz, biz birlikte tuvaletlerde el yıkıyoruz, halay çekiyoruz yani yaşam... İmza atmaya öğretiyorum mesela, imza atacaksın. Dilekçe yazma benim ısınma oyunum, dilekçe yazmayı öğreniyor. Yani onun ihtiyaçları temelli eğitimlerin içine her şeyi koyarak vermek gerekiyor.

Kaymakamlarımıza sorumluluğu yetkileriyle vermemiz gerekiyor. Ben Çalışma Bakanlığı anlamında... Çünkü onun şu anda parası yok, yani kaymakamların bir bütçesi yok biliyorsunuz, büyükşehirler için söylüyorum. İçişleri Bakanlığı bana dedi ki: "Hocam, bu eğitim çok güzel. Lütfen yerel yöneticilere de yapın." Çünkü artık suyu onlar vermek zorunda, çöpleri onlar toplamak zorunda; belki önerinin de o kapsamda da üzerinde durmak gerekiyor.

Evet, ben böyle çok genel olarak... Aile hekimliğinde istatistik dediğim gibi yok, olacak. Yani nasıl olacak? Her kurum kendi kayıtlarına dâhil ettiği zaman olacak. Şimdi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu çalışan sağlığı ve meslek hastalıkları şubeleriyle de çalışıyoruz, onlardan da bir grup oluşturduk. Yani onlar sisteme dâhil edince buton konulacak, tarım işçisi... Şimdi maden işçisi var, fabrika... Yani bu düzenlemeler öncesi, önce hizmeti sunanların bunu öğrenmesi gerekiyor -onun için mezuniyet öncesi eğitimler çok önemli- arkasından ancak kurallar gelebilir. Çünkü nasıl, METİP kurulları öngörülüyor, eğitimden önce yapmıyorlar. Lütfü Bey de bilir, valileri topladılar, farkındalık... Çünkü her gün yüzlerce yönetmelik çıkıyor, hangi birini okusun ve hangi birini yapsın. Onun için de bence şöyle bakmalıyız: Bizim kalkınmamıza ne engel oluyor, hangi gruplar kalkınma göstergelerimizi düşüren? Hizmete erişemeyenler. Bunları kategorize edip o gruplara özel hizmet modellerini öğretmek gerekiyor. Bilen gerçekten yapıyor, hiç ne olduğuna da bakmıyor.

Toplum sağlığı merkezleri çok önemli, halk sağlığı hizmetleri. Ben Şanlıurfa'da hiç halk sağlığı demem çünkü halk ne demek yani halk sağlığı? Hele çiftçi için hiçbir şey ifade etmiyor halk, diyor ki: "Biz halkız. O da, bunlar sağlık, hasta bakar." Böyle bir şey, hastalıkları ve erken ölümleri önleme il müdürlüğü derim ben, o zaman herkes gidiyor hasta olmayayım diye. Onun için hani kültür hâline gelmesi için de hep birlikte hakikaten ama politikalara yansması gerekiyor yani tarımın öncelikli olarak yansması gerekiyor. Genel olarak sorular böyle ama... Ben dediğim gibi Komisyona, daha

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 24

mesela “şu konu” denildiğinde ben onu da... Sayın Milletvekilim beni aradılar, mesela dediler: “Hocam, böyle, böyle...” Cuma günü beni aradılar ben ki bir... Ziraat Mühendisleri Teknik Kongresi’nde ilk kez gündeme geldi. Şimdi, bir de olay hani gecikmiş falan değil, Türkiye’de şimdi olgunlaşıyor, ne yapalım, bir an önce ele ele yapmamız gerekiyor. O gün aradı Sayın Milletvekili, ben gece hazırladım bu 15 sayfayı, hızlı hızlı yazayım, aman yetişsin diye, yoksa daha ayrıntılı tabii ki, her zaman... Çünkü ben zaten bu ülke için çalışıyorum. Bilimi de...

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Kongrede var mıydınız Hocam?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Efendim?

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Ziraat Mühendisleri Kongresi’nde var mıydınız?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Evet, evet, sunum yaptım.

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Hangi gün?

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Son gün tabii, Urfa’dan uçak kalkamadı, ertesi sabah ama yetiştik, olsun. Herkesin gündemine alıracak, onun için Meclis Araştırma Komisyonunun, sizin raporunuz çok önemli çünkü ancak öyle girecek, Tarıma gidecek, Çalışmaya gidecek. Ben çalışmaya hepinizi bekliyorum. Hakikaten o grupları da ben paylaşacağım. Orada bulunmak yani bu çalıştayın önemini o insanlara fark ettirmek adına da çok önemli olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hocam bu değerli sunumunuz için, katkılarınız için.

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Evet, biz de teşekkür ediyoruz. Sunumu kaçırdığım için pişmanım.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Ben teşekkür ediyorum beni davet ettiğiniz için, en azından deneyimlerimi dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Bundan sonraki süreçte de inşallah çalışacağız, sizlerle tarafımdan görüştüğümüz gibi rapor yazma aşaması dâhil olmak üzere.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Tabii, her zaman.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – İşte, Hocam, bu sosyete kötü örnek oluyor.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Sosyete işi değil yani gözlük bir koruyucu.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Güneş gözlüğü tepede gezersen katarakt da olur, hastalık da olur. Yani kötü örnek olmayacağız. Adam kafaya takmış, kış gününde güneş gözlüğü kafada geziyor.

BAŞKAN – Bu, biraz daha kültürle, zamanla...

Zeynep Hanım, çok teşekkür ediyoruz. Biz vekillerimizle bir iki gündem maddesini daha değerlendirip öyle toplantıyı sonlandıracağız.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Bu” flash”ım kalabilir Sayın Milletvekilim, içinde tüm materyaller var, hani o tarım iş aracı rehberi vesaire. Bunu ben bura için hazırlayıp getirdim Komisyona.

BAŞKAN – Onu uzman arkadaşlarımız alacaklar, bütün vekillerime ulaştıracaklar.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ TARIMDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZEYNEP ŞİMŞEK – Zaten mevsimliktarımşçileri.com diye girdiğinizde hepsi var. Hemen kopyalansın ki herkes kullansın diye.

BAŞKAN – Biz yine de sizin dediğiniz gibi elektronik ortamda bir flash hâlinde onu bütün vekillerimize inşallah ulaştıracağız.

Şimdi, bu haftaki gündemimiz gereği, dün Çalışma Bakanlığı, bugün de Harran Üniversitesini tam gün, süre kısıtlaması olmaksızın dinledik. Zannediyorum, son derece önemli ve katkı verici iki gün oldu. Bundan sonraki süreçte de daha önce öneri olarak sunduğum, şu anda da karar alma aşamasında taktirlerinize arz edeceğim, önümüzdeki haftaki çalışmada kurumlarımızı, bizim bu Çalışma Bakanlığı bünyesinde kurulan İzleme Kurulunun Üyesi olarak tarif edilen Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, bir de buna ek olarak bizim daha önceki istişarelerimizde gündeme getirdiğimiz Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu -bir milletvekili arkadaşımızın önerisiydi- yine kurul üyelerinden Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü ve (SGK) Sosyal Güvenlik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 25

Kurumu. Bir de yine yeni öneri olarak Çalışma Bakanlığının İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünü buraya davet edip bu konuyla ilgili çalışmaları, verileri bize bir sunum hâlinde... Yani bunları saydığımızda 11 kurum oluyor.

Bunun dışında kurum olarak dinlenmesini istediğiniz...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Türkiye İş Kurumu olabilir mi?

BAŞKAN – O var, pardon, ben atladım. Türkiye İş Kurumu, o İzleme Kurulunun asıl üyelerinden, onları direkt geçtiğim için. Türkiye İş Kurumu var, evet. Bunun dışında...

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Önümüzdeki hafta o zaman sadece bu kurumlar...

BAŞKAN – Tabii, tabii, iki güne bunları yayıp bunlara on beşer dakika sunum, on beşer dakika da soru-cevap yani yarım saat içerisinde toparlama şeyi olursa her gün 6 kurum çağırırsak iki buçuk veyahut üç saat gibi bir şeyle iki günde bunları tamamlamayı arzu ediyoruz.

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Ondan sonraki haftayı meslek odaları...

BAŞKAN – Meslek odaları, onları şimdi de konuşabiliriz, genel bir taslak verebilirim veya önümüzdeki hafta isterseniz toplantıdan önce... Çünkü şu anda bu verdiğim bütün STK'larla biz tek tek irtibata giriyoruz, bu konuda çalışmaları var mı, yok mu? Bazıları bizi başka adresleri tarif ediyor, "Tamam, biz bu konuda çalışma yaptık ama aslında falan vakıf yaptı." gibi, bunlarla irtibata giriyoruz. Mesela sayın vekillerimizin bize öneri olarak sundukları vakıflardan Alman vakıfları vardı 3 tane -kişi ve vakıf- bunlarla irtibata girdik. Bunların Ankara Üniversitesi merkezli 2 kurumla çalışma yaptıkları sonucuna vardık. Böyle olunca bunlar yerine direkt olarak o çalışmayı yapan üniversitelerimizin birimlerini buraya davet etmek gibi bir yaklaşımımız oldu.

Yine, ben bir genel çerçeve açısından şunu ifade edeyim: İşçi sendikalarımızı şu anda davet etmeyi düşünmüyoruz. HAK-İŞ, DİSK ve TÜRK-İŞ, bunların ilgili sendikalarını, işte, HAK-İŞ'e bağlı ÖZ ORMAN-İŞ, TÜRK-İŞ'e bağlı TARIM-İŞ -ki bu zaten İzleme Kurulunun asıl üyesi- DİSK'e de artık DİSK'in uygun gördüğü ilgili sendikasını, Türk Tabipler Birliğini, Türkiye Ziraat Odaları Birliğini, bunun dışında yine milletvekili arkadaşlarımızın...

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Ziraat Mühendisleri Odasını...

BAŞKAN – Türkiye Ziraat Mühendisleri Odasını, eğer bu konuda genel bir talep varsa onu da ekleyebiliriz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Alanın içinden geliyor onlar.

BAŞKAN – Evet. Bunun dışında bu 3 tane ismi verilen vakfın Türkiye'de çalışmalarını yürüten ve raporları düzenleyen Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi, buradan yetkili arkadaşlarımızı çağırılmayı düşünmüyoruz. Yine, Ankara Üniversitesi Kalkınma Çalışmaları Uygulama Araştırma Merkezi, yine bu 3 vakfımızın Türkiye'deki çalışmalarını yürüten Kalkınma Atölyesi Kooperatifi ve "MİGA" olarak bilinen Mevsimlik İş Göçü Ağı... Bu da herhâlde İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Harran Üniversitesi dâhil olmak üzere bütün ilgili kurumların, vakıfların çalışma yürüttüğü bir "Mevsimlik İş Göçü Ağı" diye bunlarla ilgili basılan kitaplar da size ulaşmış olması lazım, bize ulaştı.

Bir de Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bu konuda çalışması var mı, yok mu, kendilerinden bu konuda haber bekliyoruz. Eğer Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bu konuda bize sunacağı bir şey olursa Uluslararası Çalışma Örgütü'nün temsilcisini de burada dinlemeyi arzu ediyoruz.

Bir de milletvekillerimizin bize teklif ettiği bazı dernekler var. Şimdi, şöyle: Bu anlamda dernek bazında yani direkt işçilerin kendi dernekleri noktasında bayağı bir dernek var, yani tahmini bir 15-20'yi bulacak. Bu, hem araçlarla ilgili dernekler hem de direkt çalışanlarla ilgili, emekçilerle ilgili dernekler. Bununla ilgili de şöyle bir planlamamız var: Eğer biz önümüzdeki hafta içerisinde kurumlarımızı dinlersek bir sonraki hafta da STK'larımızı dinlersek, ondan sonraki hafta sonu yani 8 Şubat 2015 Pazar günü Şanlıurfa'ya bir gezi ve bu gezi içerisinde de bir çalıştay, yani burada bütün bu derneklerimizi çağırarak sorunları ve çözüm önerilerine ulaştığımız bir çalıştay yapmayı...

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Bir hafta ertelenemez mi? Çünkü bizim 5-6 Şubatta daha önce planladığımız bir gezimiz var. Yani bir hafta ertelense...

BAŞKAN – Veya hafta içi de şey yapabiliriz.

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – 8 Şubat değil, 15 Şubat olsun, biz ona göre kendimizi ayarlarız.

BAŞKAN – Onu bir programlayalım.

Yani buradaki bütün uğraşımız şu: Yani Martın 15'i itibarıyla biz bu işi bitirelim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Komisyon çalışmalarında son rapor aşaması, çalışma takvimimiz...

BAŞKAN – Şöyle: Bizim buradaki çalışma takvimi noktasında 1 Mart itibarıyla yani martın ilk günleri itibarıyla, öyle ifade edeyim, biz rapor taslağını bütün milletvekili arkadaşlarımıza takdim etmeyi hedefliyoruz. En az bir hafta da milletvekili arkadaşlarımızın bunun üzerine yapacağı çalışmalar, değerlendirmeler olacak, en az bir hafta da tekrar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: Arıştırmatarım Sayfa: 26

çalışmamız gerekecek. Yani Martın 15'i itibarıyla zorlamayla, Martın 20'si, 25'i gibi biz artık bu raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına takdim etmeyi düşünüyoruz.

İLHAN DEMİRÖZ (Bursa) – Yalnız o 8 Şubatı bir hafta ertelemeniz lazım.

BAŞKAN – Onu planlarız.

Bir konuyu daha takdirlerinize arz edeceğim çalışma saatleriyle ilgili. Çarşamba günü, tabii belki özel olacak ama birçok arkadaşın da komisyon çalışmaları oluyor, ben aynı zamanda Genel Merkez Teşkilatta görevliyim, Başkan Yardımcısı olarak çarşamba günü çok sıkışıyoruz, bu çarşamba günü toplantıya da birkaç milletvekilimiz, hem iktidardan hem muhalefetten aynı saatte başka komisyonlarda görevliler, mesela başta Süleyman Bey olmak üzere birçok arkadaşımız gelemedi, geldi imza attı, gitti. Çarşamba günü toplantıya öğleden sonra saat 14.30'a, artık Mecliste çok olağanüstü bir oylama olursa yine arkadaşlarımızdan müsaade isteyip gidip geleceğiz. Eğer uygun görürseniz önümüzdeki haftadan itibaren çarşamba günleri çalışmamızı 14.30'a, perşembe onda, normal, yine eskisi gibi. Böylece, sabah, akşam planlamalarımızı belki ona göre... Bunu takdirlerinize sunuyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.03